

Съфинансирано от
Европейския съюз

УТВЪРДИЛ:

21.3.2024 г.

X Г. Симеонова

Галина Симеонова
РУО на Програма "Околна среда" 2021-20...
Signed by: GALINA SIMEONOVA SIMEONOVA

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

Главна дирекция „Оперативна програма „Околна среда“

Европейски фонд за регионално развитие

УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

по процедура чрез директно предоставяне на
безвъзмездна финансова помощ

BG16FFPR002-5.003

„ЗЕЛЕНИ МЕРКИ В ГРАДСКА СРЕДА“

по приоритет 5 „Въздух“
на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

1. Наименование на програмата:

Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г. (ПОС 2021-2027 г.)

2. Наименование на приоритета и специфичната цел:

Приоритет 5 „Въздух“, СЦ RSO 2.7 „Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване“

3. Номер и наименование на процедурата:

BG16FFPR002-5.003 „Зелени мерки в градска среда“

4. Измерения по кодове:

Област на интервенция:

- 077 (Мерки за подобряване на качеството на въздуха и за намаляване на шума);
- 080 (Други мерки за намаляване на емисиите на парникови газове в областта на опазването и възстановяването на природни зони с висок потенциал за поглъщане и съхранение на въглерод, например чрез възстановяване на влажни зони и улавяне на сметищен газ).

Форма на финансиране – 001

Териториален механизъм ЕФСУ – 033

Равенство между половете ЕФСУ - 003

Стопанска дейност – 24

5. Териториален обхват:

Общини в Република България с нарушено качество на атмосферния въздух в периода 2017 – 2021 г. (неотговарящи на изискванията на Европейския съюз за нивата на фини прахови частици), попадащи в обхвата на следните райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), които съгласно чл. 9, ал. 3 от *Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух* се определят със заповед на министъра на околната среда и водите: Бургас, Велико Търново, Видин, Плевен, Пловдив и Русе.

6. Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани резултати:

Целта на процедурата е да се допринесе за подобряване качеството на атмосферния въздух (КАВ) чрез намаляване наднормените нива на фини прахови частици (ФПЧ₁₀) на територията на общини с нарушено качество на въздуха по този показател в периода 2017-2021 г.

Вторичното разпрашаване има принос за регистрираните наднормените нива на ФПЧ₁₀. Подкрепата за мерки за озеленяване в градска среда ще имат положително въздействие. Фокусът е върху КАВ чрез приоритетни инвестиции в растителни видове с най-висока степен на ефективност по отношение улавянето на ФПЧ₁₀ и пречистването на въздуха по естествен път.

Процедурата цели да допринесе директно за постигане целите на Приоритет 5 на ПОС 2021-2027 г. и в частност за постигане на индикаторите, както и на целта на Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха, а именно – намаляване на замърсяването с ФПЧ₁₀, както и за изпълнението на приоритетни действия в прегледа на изпълнението на политиките

на ЕС в областта на околната среда (ПИПООС) от 2019 г., отбелязани в доклада за България, а именно: Да се ускори намаляването на емисиите и концентрацията на прахови частици (ФПЧ_{2.5} и ФПЧ₁₀).

Мерките по настоящата процедура, заедно с други мерки, подкрепени от различни източници на финансиране по европейски и национални програми, както и със средства от общинския бюджет, се очаква да допринесат за изпълнение ангажиментите на страната по подобряване управлението на качеството на въздуха, както и на цели, произтичащи от националното законодателство - Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, която транспонира Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа (Директива 2008/50/ЕО).

Очакваните резултати от изпълнението на дейностите по процедурата са:

- Принос за подобряване качеството на въздуха на територията на общини с нарушено КАВ чрез намаляване на емисиите на ФПЧ₁₀ от вторично разпрашаване;
- Принос към изпълнение ангажиментите на страната в сектора и постигане на цели, произтичащи от европейското и национално законодателство, като същите са обусловени от Решение на Съда на Европейския съюз по дело С-488/15 от 5 април 2017 г. за неспазване на нормите за съдържание на ФПЧ₁₀ в атмосферния въздух в агломерации и зони на страната и неизпълнението на задълженията по Директива 2008/50/ЕО по отношение на пределно допустимите стойности на прахови частици в атмосферния въздух.

7. Индикатори(показатели)¹:

Индикатори за резултат:

Всеки кандидат включва този индикатор в проектното си предложение:

1. Жители, ползващи се от мерки за качеството на въздуха – лица

Във формуляра за кандидатстване като базова стойност на индикатора се посочва 0. Целевата стойност се определя от броя на жителите на съответната община, на чиято територия ще се изпълняват мерките, финансирани по съответния проект (съгл. данни на НСИ).

Индикатори за краен продукт:

Всеки кандидат включва този индикатор в проектното си предложение:

1. Зелена инфраструктура, подкрепяна за цели, различни от адаптиране към изменението на климата – хектара

Във формуляра за кандидатстване като базова стойност на индикатора се посочва 0, а за целева стойност – хектарите зелена инфраструктура, изградени в резултат от проекта.

При изчисляване на индикатор „Зелена инфраструктура, подкрепяна за цели, различни от адаптиране към изменението на климата – хектара“ се прилага дефиницията, заложена в Работния документ² на службите на Комисията „Изпълнение, мониторинг и оценка на Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд и Фонда за справедлив преход през 2021-2027 г.“, както следва: „Площ на зелена инфраструктура, новопостроена или

¹ Посочват се конкретни изисквания към индикаторите (показателите) по процедурата, вкл. индикатори (показатели), които следва задължително да бъдат включени в проектните предложения, в случай че има такива.

² https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/evaluations-guidance-documents/2021/performance-monitoring-and-evaluation-of-the-european-regional-development-fund-the-cohesion-fund-and-the-just-transition-fund-in-2021-2027

значително обновена за цели, различни от адаптиране към изменението на климата. Надграждането (значителното обновяване) се отнася до значителни подобрения в съществуващи зелени инфраструктури, отговарящи на условията за поддръжка. Поддръжката е изключена“.

Кандидатът трябва да включи в проектното си предложение всички индикатори за изпълнение и за резултат, посочени по-горе и да ги определи количествено като целева стойност в съответствие със заложения срок за изпълнение на проекта. Срокът не може да бъде по-дълъг от посочения в Регламент (ЕС) 2021/1060, а именно до 31.12.2029 г.

Целевите стойности следва да са с положителна стойност, различна от 0. Кандидатът следва да приложи към Формуляра за кандидатстване и допълнителен файл във формат .xls, който да позволява проверка на направените калкулации за целите на изчисляване на целевите стойности на индикаторите по процедурата, заедно с обяснителна записка.

При неизпълнение на одобрените целеви стойности на индикаторите, съгласно чл. 70, ал. 1, т. 7 на ЗУСЕФСУ, финансовата подкрепа със средства от ЕФСУ може да бъде отменена изцяло или частично чрез извършване на финансова корекция.

8. Общ размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурата и разпределение по категория региони (ако е приложимо):

Реализацията на дейностите по настоящата процедура се подпомага финансово от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) на Европейския съюз (ЕС) и с национални средства.

Общият размер на средствата, които могат да бъдат предоставени по процедурата чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, е 28 882 828,61 лв. (двадесет и осем милиона осемстотин осемдесет и две хиляди осемстотин двадесет и осем лева и шейсет и една стотинки).

- средства от Европейския фонд на регионално развитие - 24 550 404,32 лв.

- национално съфинансиране - 4 332 424,29 лв.

Посоченият общ размер на безвъзмездната финансова помощ (БФП) по процедурата може да бъде увеличаван при наличие на финансов ресурс по приоритета и/или по съответния фонд, без изменение на условията за кандидатстване.

Управляващият орган си запазва правото да не предостави изцяло посочената по-горе сума в случай, че предвидените за изпълнение дейности изискват по-малък финансов ресурс.

9. Минимален (ако е приложимо) и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за конкретен проект:

По процедурата не е предвиден минимален размер БФП за конкретен проект.

Максималният размер на проектно предложение е по общини е както следва:

1. Бургас	6 711 947,42 лв.
2. Велико Търново	3 454 362,64 лв.
3. Видин	1 130 831,17 лв.
4. Плевен	3 317 340,55 лв.
5. Пловдив	10 755 155,69 лв.
6. Русе	3 513 191,14 лв.

Общият ресурс по мярката за намаляване на замърсяването на въздуха по Приоритет 5 „Въздух“ на ПОС 2021-2027 г. е пропорционално разпределен между всички кандидати във всички 21 общини с нарушено КАВ в периода 2017-2021 г.³, при отчитане изискването за съотношение между „по-слабо развити региони“ и „региони в преход“.

Максималният размер на допустимите разходи, за които може да бъде предоставена БФП за проектно предложение, включва всички допустими разходи за изпълнение на проекта, вкл. непреките разходи за организация и управление, за видимост, прозрачност и комуникация и за подготовка на документации за обществени поръчки съгласно изискванията на раздел 14 от *Условията за кандидатстване*.

Управляващият орган има право да увеличава одобрения в проектното предложение бюджет по реда на глава шеста от Условията за изпълнение по настоящата процедура.

Управляващият орган на ПОС 2021-2027 г. си запазва правото да не предостави изцяло посочената сума, в случай че проектното предложение не отговаря на изискванията на *Условията за кандидатстване*, както и в случай че предвидените за изпълнение дейности по проекта изискват по-малък финансов ресурс.

10. Процент на съфинансиране⁴:

Процентът на съфинансиране на БФП по процедурата е както следва: средства от ЕФРР в размер до 85% – 24 550 404,32 лв. (двадесет и четири милиона петстотин и петдесет хиляди четиристотин и четири лева и тридесет и две стотинки) и национално съфинансиране в размер до 15% – 4 332 424,29 лв. (четири милиона триста тридесет и две хиляди четиристотин двадесет и четири лева и двадесет и девет стотинки).

По процедурата могат да се предоставят до 100% от максималния размер на допустимите разходи. Няма ограничение по отношение на съфинансирането от страна на кандидата, в случай че същият прецени, че по такъв начин би увеличил зелените площи в рамките на урбанизираната територия за целите на КАВ.

11. Допустими кандидати:

Допустими кандидати по процедурата са 6 общини с нарушено качество на атмосферния въздух за периода 2017-2021 г. – Бургас, Велико Търново, Видин, Плевен, Пловдив и Русе.

Допустими кандидати по настоящата процедура са 6 общини с нарушено качество на въздуха, които попадат в обхвата на Решение на Съда на Европейския съюз по дело С-488/15 от 5 април 2017 г. *за неспазване на нормите за съдържание на ФПЧ10 в атмосферния въздух в агломерации и зони на страната и неизпълнението на задълженията по Директива 2008/50/ЕО по отношение на пределно допустимите стойности на прахови частици в атмосферния въздух*; имат превишения на среднодневните и/или средногодишни норми за КАВ за периода 2017-2021 г., като общинските програми по чл. 27, ал. 1 от Закона за чистотата на атмосферния въздух включват мерки, свързани с изграждане на зелена инфраструктура и/или озеленяване. Програмите са изготвени с финансиране от ОПОС 2014-2020 г. по процедури BG16M1OP002-5.002 „Разработване/Актуализация на общинските програми за качеството на атмосферния въздух“ (Велико Търново, Плевен и Пловдив) и BG16M1OP002-

³ Асеновград, Бургас, Велико Търново, Видин, Враца, Горна Оряховица, Димитровград, Кърджали, Ловеч, Монтана, Несебър, Пазарджик, Плевен, Пловдив, Русе, Смолян, Хасково, Шумен, Благоевград, Перник и Столична община.

⁴ Посочва се процентът на безвъзмездната финансова помощ (европейско и национално съфинансиране) и на съфинансирането от страна на бенефициентите (ако е приложимо).

5.005 „Разработване/Актуализация на общинските програми за качеството на атмосферния въздух – 2“ (Бургас, Видин и Русе) и са одобрени от Общинските съвети.

На етапа на подаване на проектното предложение всеки кандидат декларира, че проектът не е бил физически завършен или изцяло осъществен към датата на подаване на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са направени или не от бенефициента, както и че исканата безвъзмездната финансова помощ не се предоставя за финансиране на разходи, които вече са финансирани със средства от ЕФСУ или чрез други фондове и инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента.

12. Допустими партньори (ако е приложимо):

По настоящата процедура чрез директно предоставяне на БФП не се допуска участието на партньори.

13. Дейности, допустими за финансиране

13.1. Дейности, допустими за финансиране по процедурата:

Дейностите, предвидени за изпълнение, и съответните разходи в рамките на проектното предложение, следва да съответстват на принципа на ефективност и ефикасност, да са с нестопански характер и да водят до постигането на целите на процедурата и на Приоритет „Въздух“ на ПОС 2021-2027 г., да са в съответствие с принципа за „ненанасяне на значителни вреди“⁵ и с принципите за равнопоставеност на жените и мъжете и осигуряване на равни възможности за всички.

Инвестиционните мерки следва да:

- са насочени към изграждането/надграждането на зелена инфраструктура⁶;
- са базирани на актуална/действаща програма за качеството на атмосферния въздух на общината към датата на кандидатстване;
- са съобразени с документите, включени в пакет „Препоръки за зелени мерки в градска среда за намаляване на вторичното разпрашаване“, публикуван на <https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/10500>, включително да отчитат посочените в документа специфики.

При подготовката на проектното предложение и изпълнението на дейностите по проекта кандидатът следва да спазва и прилага действащата нормативна уредба, вкл. ЗУТ, ЗООС и Закона за културното наследство и приложимите поднормативни актове.

При стартиране на дейности по процедурата преди сключване на АДБФП, мерките за видимост, прозрачност и комуникация, заложи в Дял IV, глава III „Видимост, прозрачност и комуникация“ на Регламент (ЕС) 2021/1060 следва да се изпълняват.

Допустими за финансиране са следните дейности, които кандидатът описва и обосновава в проектното предложение:

⁵ „Ненанасяне на значителни вреди“ означава да не се подкрепят или извършват икономически дейности, които нанасят значителни вреди на която и да било екологична цел, когато е приложимо, по смисъла на член 17 от Регламент (ЕС) 2020/852.

⁶ Дефиниция на понятието „зелена инфраструктура“ се съдържа в Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и Социален комитет и Комитета на регионите „Екологосъобразна инфраструктура (ЕИ) — увеличаване на природния капитал на Европа“ /* COM/2013/0249 final *. Под изграждане и надграждане на зелена инфраструктура се разбира описаното в Работен документ на службите на Комисията „Изпълнение, мониторинг и оценка на Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд и Фонда за справедлив преход през 2021-2027 г.“.

13.1.1. Дейности за подготовка на проектното предложение

При извършване на подготвителните дейности кандидатът следва да отчита изискванията, заложи в „Препоръки за зелени мерки в градска среда за намаляване на вторичното разпрашаване“ публикувани на <https://www.eufunds.bg/bg/opus/node/10500> и настоящите *Условия за кандидатстване*.

13.1.1.1. Дейности, необходими за разработване на проектно предложение с цел подаването му за финансиране по процедурата, като проучвания, анализи, оценки, анализ на устойчивостта и др.

Кандидатът следва да представи документ „Избор на терени/обекти за инвестиции“, включващ обосновка на избора на терени/обекти, в които да се извършат интервенциите с цел намаляване на вторичното разпрашаване чрез мерки за озеленяване в градска среда. В документа следва да са определени местоположението (локацията) и площта на идентифицираните за интервенции терени (обекти), вкл. по отношение на площите, определени за изграждане на поливната система (когато е приложимо). При подбора на терени/обекти следва да се отчитат изискванията на Условията за кандидатстване по процедурата, както и къде са „горещите точки“⁷ на територията на общината, влиянието на розата на ветровете и др. фактори, описани в пакета „Препоръки за зелени мерки в градска среда за намаляване на вторичното разпрашаване“ публикуван на <https://www.eufunds.bg/bg/opus/node/10500>. Изграждането на поливни системи е допустимо само на терени, които са обект на изграждане или надграждане на зелена инфраструктура в изпълнение на проекти по настоящата процедура.

Като доказателство кандидатът прилага към документа местоположението на терените/обектите за инвестиции чрез архивирани файлове с пространствени данни във формат *.kml или *.kmz. Данните трябва да включват за всеки обект като минимум следната информация: идентификатор, собственост на имота по данни на Имотния регистър/Кадастрално-административна информационна система (КАИС), квадратура на площта, предвидена за озеленяване, както и визуално маркиране на терена чрез линии, точки или полигони; номер на кадастрален имот; гео-локализирано изображение (снимков материал с координати на обекта и дата на заснемане - не повече от 2 снимки, от които да е видно съществуващо положение и наличната растителност или липсата на такава), копие от акт за общинска собственост на имота/обекта, извадка от влязъл в сила ОУП или ПУП. За целта кандидатът може да използва Насоките за създаване на площен обект в среда на Google Earth Desktop, представени в Приложение № 3.

Актовете за общинска собственост се включват в архивирания файл „Избор на терени/обекти за инвестиции“.

Терените/обектите следва да бъдат общинска собственост. Кандидатите следва да имат предвид, че съгласно чл. 61, ал. 4 от ЗУТ озеленените площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от общинско значение - паркове, градини, улично озеленяване, следва да бъдат публична общинска собственост. Допълващите зелената система озеленените площи за ограничено обществено ползване в имотите за жилищни или обществени сгради и комплекси са допустими за финансиране по настоящата процедура и могат да бъдат частна общинска собственост.

Допустимите площи за озеленяване по процедурата следва да са обществено достъпни поземлени имоти – публична или частна общинска собственост, в регулационните граници в урбанизираните територии на населено място в рамките на съответната община кандидат, в които озеленяването е предвидено изцяло или като процент съгласно ОУП и/или ПУП.

В случай, че кандидатът разполага с географска информационна система (GIS) може да работи в ESRI Shape File (*.shp) в координатна система WGS84 UTM 35N със атрибутивна структура

⁷ Изразът „горещи точки“ се използва като вече общоприета формулировка за места/локации, където е установена висока концентрация на ФПЧ, включително значително вторично разпрашаване.

отговаряща на посочените в Приложение № 3. Снимковият материал към всеки кадастрален имот (съдържащ се в директория, която да носи кадастралният идентификатор на имота, напр. 06985.100.770) следва да се приложи към съответния Shape File. Изготвеният/ите файл/ове във формат *.shp следва да се импортират в Google Earth.

Архивирани файлове с пространствени данни във формат *.kml или *.kmz следва да бъдат прикачени в секция „Прикачени документи“ на формуляра за кандидатстване в ИСУН.

Друга опция е кандидатът да представи детайлни скици със съществуващото положение на конкретните обекти (включваща идентификатор и собственост на имота по данни на КАИС, квадратура на площта, предвидена за озеленяване) и разпределение на различните растителни видове, придружени с геолокализиран снимков материал (с координати на обекта и дата на заснемане).

Геолокализираното изображение, показващо първоначалното състояние на всеки обект, заедно със снимковия материал от озеленената в резултат на изпълнението на проекта площ, ще следва да се прилага и на етап изпълнение като едно от доказателствата за извършената работа.

Кандидатът следва да изготви и представи документ „Анализ на устойчивостяването на дейностите по проектното предложение“ в съответствие с изискванията на т. 14.7 и Приложение № 1 от настоящите Условия за кандидатстване.

13.1.1.2. Дейности по изготвяне на проекти за целите на изграждането/надграждането на зелена инфраструктура

За мероприятията, включени в обхвата на проектните предложения, които представляват „строеж“ по смисъла на Закона за устройство на територията (ЗУТ), кандидатите задължително разработват проекти в съответната фаза на инвестиционното проектиране. При разработването на проектите, кандидатите следва да гарантират тяхното съответствие с приложимите нормативни актове, правила и разпоредби, включително:

- съответната наредба по чл. 62, ал. 10 от ЗУТ;
- Наредба № 7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони;
- Наредба № 4 от 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти;
- Наредба № 1 от 10.03.1993 г. за опазване на озеленените площи и декоративната растителност;
- Наредба № РД-02-20-2 от 2021 г. за определяне на изискванията за достъпност и универсален дизайн на елементите на достъпната среда в урбанизираната територия и на сградите и съоръженията, както и такива касаещи санитарно-хигиенни изисквания, ако е приложимо.

Парковете и градините, обявени или декларирани за недвижими културни ценности на парковото и градинското изкуство или представляващи части от групови недвижими културни ценности, следва да се планират и устройват при спазване на Закона за културното наследство (ЗКН).

Допустимо за финансиране е единствено разработването на инвестиционни проекти или части от тях, които обхващат дендрологични проекти за дървесната, храстовата и тревна растителност и посадъчен проект; обособяване на пътеки, с цел достъп до озеленената площ между блоковете, поставяне на бетонни колчета, отделящи озеленената площ от местата за паркиране и изграждане на поливни системи за финансираната растителност, ако е приложимо.

ВАЖНО: В зависимост от степента на проектна готовност и спецификата на всяка инвестиция, кандидатите кандидатстват с идеен проект (който следва да включва и дендрологичен проект за дървесната, храстовата и тревна растителност), с технически проект

(вкл. дендрологичен проект за дървесната, храстовата и тревна растителност) или с работен проект (вкл. дендрологичен проект за дървесната, храстовата и тревна растителност и посадъчен проект). Когато идейният проект ще служи за последващо възлагане на строителство по реда на ЗОП съгласно чл. 142, ал. 2 от ЗУТ, същият следва да бъде окомплектован съгласно изискванията на чл. 18, ал. 5 от Наредба № 4 от 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти и съгласуван от компетентната за съответната община инстанция.

За мероприятията, включени в обхвата на проектните предложения, които не представляват „строеж“ по смисъла на ЗУТ, за които не се изисква инвестиционно проектиране и издаване на разрешение за строеж, кандидатите представят дендрологични проекти, поясняващи предвижданията и целите на проектните предложения, които се отнася до териториите на интервенции с предвидена дървесна, храстова, тревна растителност, както и посадъчни проекти с детайли за укрепване на дървесната растителност и поливане, окрупнени количествено-стойностни сметки (прогнозна стойност) и други приложими дейности по прихващане на растителността (включително за поливни системи), преценка за устойчивостта на външни фактори, включително отчитане на климатичните рискове и безопасност.

13.1.1.3. Дейности за подготовка на консолидирана документация за доказване на климатична устойчивост

Дейността включва разработване на документация за доказване на климатичната устойчивост на проектното предложение в съответствие с „Методически указания за подготовка на консолидирана документация за доказване на климатична устойчивост (вкл. смекчаване изменението на климата и адаптиране към изменението на климата) на проектните предложения по Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.“, публикувани на <https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/12996>

Документацията се оценява по критерий 4 от раздел Оценка за качество „Проектното предложение отговаря на изискванията за климатична устойчивост“, чрез проверка и попълване на контролни листа съгласно Приложение № 4 от условията за кандидатстване.

13.1.2. Основни дейности:

13.1.2.1. Изграждане и/или надграждане на зелена инфраструктура за намаляване на вторичното разпрашаване в градска среда

Дейността включва следните поддейности:

- частта от техническо/работно инвестиционно проектиране на зелена инфраструктура, обхващаща единствено финансираните дейности (когато е приложимо) - при възлагане на обществени поръчки за проектиране и изпълнение на строителство (инженеринг);
- изграждане/надграждане на зелена инфраструктура.

Допустими са дейности по озеленяването (ландшафтно оформяне с растителност) с дървесни и храстови видове, както и затревяване, по протежение на натоварени градски улици/булеварди; както и на откритите училищни площи и такива на територията на детски градини – общинска собственост, както и обществени публични пространства с отворен достъп (обществено достъпни), включително градски паркове, градини, площи, междублокови пространства и др.

Терените/обектите, в които ще се интервенира, следва да са публична общинска или частна общинска собственост в регулационните граници в урбанизираните територии на населено място в рамките на съответната община - кандидат.

Като демонстрационна част от проекта са допустими дейности, включващи инвестиции интелигентни/иновационни зелени решения като изграждането на зелени покриви, зелени спирки на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници, зелени

огради и други интелигентни/иновационни зелени решения с принос към намаляване на вторичното разпрашаване. Тези дейности следва да се реализират върху имоти/обекти – общинска собственост. По процедурата не е допустимо изграждането и откриването на нови спирки по съществуващо или ново маршрутно разписание. Спирките следва да са общинска собственост и да не се използват за извършване на икономическа дейност, вкл. чрез разполагане на рекламни материали, чрез предоставянето на концесия за експлоатация на спирките и др.

Съгласно чл. 302, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), общинските недвижими имоти, предоставени за управление на общинските училища и детски градини са публична общинска собственост. Придобитите възмездно от общинските училища и детски градини недвижими имоти и движими вещи са със статут на частна общинска собственост (чл. 303 от ЗПУО). Придобитите безвъзмездно недвижими имоти и движими вещи, както имотите и вещите, собствеността върху които е възстановена, са собственост на училището, съответно на детската градина. В тази връзка, по процедурата са допустими единствено дейности по озеленяване на имоти и обекти – общинска собственост, за което възложител по ЗОП е съответната община-кандидат.

Под интелигентни/иновационни зелени решения за целите на процедурата следва да се разбира: Решения, които са от неконвенционален характер или използват технологии, които имат за цел да намалят въздействието на човешката дейност върху околната среда и да подобрят устойчивостта на градовете. Тези решения прилагат напреднали технологии, като например сензори, интернет на нещата, изкуствен интелект и други, за да наблюдават и анализират данни за околната среда и да оптимизират управлението на ресурсите или предлагат нетрадиционни модели на озеленяване. Напр.: Вертикални градини - системи за растителност, инсталирани върху стени на сгради, които могат да бъдат използвани за озеленяване на градските пространства. Те не само чистят въздуха и подобряват качеството му, но и подобряват енергийната ефективност на сградата, като намаляват консумацията на енергия за отопление и охлаждане; Интелигентни системи за управление на напояването/оросяването на зелените площи, за да оптимизират управлението на водните ресурси и да намалят загубите на вода; Покривни градини - градини, разположени върху покриви на сгради. Те имат множество предимства, като подобряване на качеството на въздуха, намаляване на топлинните острови, подобряване на енергийната ефективност на сградата, защита на покрива от бурни ветрове и градушки; Зелени огради - екологично чисто решение за ограждане на пространства, което включва използването на живи растения, за да се създаде природна бариера. Това може да бъде изпълнено чрез поставянето на зелени стени, изградени от живи растения, като храсти, дървета и др.

Новоизградените общински зелени площи следва да се предадат на бенефициента от изборния изпълнител с гаранционен срок от минимум 2 години, в който изпълнителят е длъжен да отстрани допуснатите пропуски и да възстанови загиналата растителност.

ВАЖНО! Конкретният бенефициент следва да предвиди собствени средства за поддържане на новоизградената/надградената зелена инфраструктура в рамките на гаранционния период и в периода на устойчивост на проекта, който е 5 години след окончателното плащане към бенефициента.

В пакета документи „Препоръки за зелени мерки в градска среда за намаляване на вторичното разпрашаване“ публикуван на <https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/10500> са представени примерни инвестиции за зелени мерки в градска среда. Паркинг колчета (бетонни или каменни за ограничаване на достъпа на автомобилите до новоизградените/надградените зелените площи), перфоплочи и бордюри са допустими единствено за приложимите площи в междублоковите пространства. Перфоплочите се поставят само с цел осигуряване на пешеходно придвижване през новоизградените/надградените зелени площи в междублоковите пространства (извън паркове и градски градини), във връзка с обичайните пешеходни

маршрути на местната общност, в съответствие с препоръките в документ: „Изготвяне на рамка с възможните опции за озеленяване на различните типове урбанизирани територии (напр. за „кални петна“ в междублоковите пространства, за разширяване на паркове и градски градини, изграждане на зелени пояси/зони и т.н.), при отчитане на географските и метеорологични специфики на територията на съответната община“, публикуван на <https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/10500>.

Кандидатът следва приоритетно да насочи инвестициите към растителните видове, посочени в Списъка на препоръчителни растителни видове с принос за намаляване на вторичното разпрашаване, при отчитане на климатични, географски, почвени и др. приложими за общината фактори, както и за всеки конкретен обект.

За проектни предложения, за които се изисква процедура по ОВОС/ЕО (по реда на ЗООС) и/или процедура по оценка на съвместимостта с предмета и целите на опазване на защитени зони по реда на ЗБР, кандидатът следва да приложи в секция „Прикачени документи“ от Формуляра за кандидатстване в ИСУН краен административен акт, постановен от съответния компетентен орган по околна среда, по реда на ЗООС и/или ЗБР, с който се одобрява/съгласува инвестиционното предложение. Проектното предложение следва да е съобразено с условията и мерките в съответния акт.

При изпълнението на дейностите следва да са спазени изискванията на Технически насоки за осигуряване на климатичната устойчивост на инфраструктурата през периода 2021—2027 г. и по-конкретно препоръките (ако има такива) заложи в документация за доказване на климатичната устойчивост на проектното предложение, разработена в съответствие с „Методически указания за подготовка на консолидирана документация за доказване на климатична устойчивост на проектните предложения по Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.“.

13.1.2.2. Изграждане на поливни системи

Дейността включва техническо/работно проектиране и последващо изграждане на поливни системи на терените, предвидени за озеленяване, където е приложимо.

Отговорност на бенефициента да осигури за своя сметка връзка към водоизточник.

Отговорност на бенефициента е да прилага принципа „Енергийната ефективност на първо място“.

ВАЖНО: Дейностите по т. 13.1.2.1 са задължителни за включване в проектното предложение. Дейностите по т. 13.1.2.2. „Изграждане на поливни системи“ са задължителни, в случай че подробният анализ относно адаптация към климатичните промени (в изпълнение на дейности по т.13.1.1.3.) идентифицира необходимостта от такива инвестиции за целите на адаптацията, свързана с риска от засушаване.

Кандидатът следва да гарантира, че резултатите от изпълнението на дейностите няма да се използват за икономическа дейност и че до терените/обектите ще бъде осигурен широк обществен достъп (отворен достъп) след изпълнение на инвестициите. Кандидатът посочва в проектното предложение този ангажимент в поле „Описание“ на секция „План за изпълнение/Дейности по проекта“ от Формуляра за кандидатстване в ИСУН.

С цел постигане на синергичен ефект, средствата от програмата ще допълват усилията на общините за подобряване качеството на атмосферния въздух, подпомагани от други финансови източници, вкл. по ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 г., Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г., Националният план за възстановяване и устойчивост на РБългария, програмите за ТГС, както и други източници на финансиране на такива мерки. Кандидатът посочва в проектното си предложение начините, чрез които ще се гарантира надграждане (допълняемост), както и липсата на припокриване на финансирането за подобни/аналогични

мерки (демаркация) в секция „Допълнителна информация необходима за оценка на проектното предложение“ от Формуляра за кандидатстване в ИСУН.

13.1.3. Организация и управление на проекта, видимост, прозрачност и комуникация и подготовка на документации за възлагане на обществени поръчки

13.1.3.1. Организация и управление

Дейността по организация и управление на проекта включва организиране и обезпечаване работата на екипа за управление на проекта (възнаграждения, осигуровки и командировъчни разходи), осигуряване на необходимите консумативи, материали и оборудване за администриране на проекта.

Всеки бенефициент е пряко отговорен за управлението на проекта и осигуряване качествено изпълнение на заложените дейности. Той следва да предвиди достатъчно механизми за взаимодействие между членовете на екипа за управление на проекта при изпълнение на задачите и отчитане на работата, с цел осигуряване на вътрешна оценка и контрол, както и за мониторинг на напредъка по проекта и предприемането на корективни мерки, при необходимост.

Членовете на екипа могат да бъдат вътрешни за организацията служители, както и външни експерти, на които е възложено изпълнение на дейностите по организация и управление по реда на ЗОП. **Това следва да бъде изрично упоменато в проектното предложение.**

Ръководителят на проекта не може да съвместява функциите на ръководител с тези на член на екипа за управление на проекта. Ръководителят на бенефициента не може да взема участие в управлението на проекта.

Всеки кандидат следва да осигури ясна организационна структура за управление на проекта, в която са включени ръководител на проекта и членове с посочени задачи и изисквания за необходимата квалификация и отговорности на всеки отделен член. Членовете на екипа за управление следва да покриват функции като подготовка на документите, необходими за извършване на плащания и за верификация на разходите, мониторинг и докладване, изпълнение на мерки за видимост, прозрачност и комуникация, съхранение на документите по проекта, както и функции по координация на дейностите по проекта. Членове на екипа за управление могат да съвместяват различни функции, с изключение на такива, при които едната от съвместяваните позиции е с контролни функции спрямо другата.

Предвидената организационна структура следва да гарантира разделение на функциите в екипа, като не е допустимо смесване и припокриване на функциите и задачите, както между отделните членове в екипа за управление, така и с външни изпълнители по проекта.

Дейността по организация и управление на проекта следва да обхваща целия период на физическото изпълнение на дейностите по проекта.

13.1.3.2. Видимост, прозрачност и комуникация

Дейностите за видимост, прозрачност и комуникация трябва да отговарят на условията и изискванията, описани в Дял IV, глава III „Видимост, прозрачност и комуникация“ на Регламент (ЕС) 2021/1060. В тази връзка конкретният бенефициент има задължение при дейностите за комуникация, видимост и прозрачност да указва произхода на финансирането чрез поставяне на емблемата на ЕС в съответствие с посочените технически характеристики съгласно чл. 47 и Приложение IX от Регламент (ЕС) 2021/1060, налични на следния линк: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/logos_downloadcenter/. Оперативни насоки за използване на емблемата на ЕС за периода 2021-2027 г. можете да намерите тук: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/eu-emblem-rules_en.pdf. Логото на Програма „Околна

среда“, примерна бланка на програмата, както и Наръчникът за визуализация на подкрепата от ЕС за програмен период 2021-2027 г. могат да бъдат изтеглени от следния линк: <https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/14311>

При изпълнение на дейностите за видимост, прозрачност и комуникация съгласно чл. 50 от Регламент (ЕС) 2021/1060 конкретният бенефициент следва:

- да публикува на уебсайта си, и на сайтове в социални медии, кратко описание на проекта, пропорционално на равнището на подкрепата, неговите цели и резултати, като откроява финансовата подкрепа от Съюза;
- да включва по видим начин текст, подчертаващ подкрепата от Съюза, в документите и комуникационните материали, свързани с изпълнението на проекта и предназначени за обществеността или за участниците;
- да поставя устойчиви табели или табла, ясно видими за обществеността, на които се откроява емблемата на Съюза в съответствие с техническите характеристики, посочени в приложение IX, веднага щом започне физическото изпълнение на проекта, включващи физически инвестиции, или инсталирането на закупеното оборудване, с общ размер на разходите над 500 000 евро.

Всеки кандидат трябва да опише в проектното си предложение в секция „План за изпълнение/Дейности по проекта“ от Формуляра за кандидатстване дейности за видимост, прозрачност и комуникация, които да обхващат целия период на физическото изпълнение на дейностите по проекта и да популяризират приноса на ЕС и на програмата.

Следва да се има предвид, че Управляващият орган на ПОС 2021-2027 г. не съгласува мерките за видимост, прозрачност и комуникация по време на изпълнението на проекта, а единствено следи за тяхното прилагане.

Съгласно чл. 49, пар. 6 от Регламент (ЕС) 2021/1060, във връзка с чл. 22, ал. 2 от условията за изпълнение, бенефициентите следва да предоставят при поискване на институциите, органите, службите и агенциите на ЕС материалите за осигуряване на комуникация и видимост, като предоставят на ЕС безвъзмезден, неизключителен и неотменим лиценз за използването на тези материали и всички вече съществуващи права, свързани с тях, съгласно приложение IX от същия Регламент. Това следва да бъде съобразено при подготовка на документацията за обществените поръчки по реда на ЗОП и при сключване на договорите с изпълнители.

Дейността по видимост, прозрачност и комуникация на проекта следва да обхваща целия период на физическото изпълнение на дейностите по проекта.

13.1.3.3. Подготовка на документации за възлагане на обществени поръчки

Дейности във връзка с подготовка на документации за възлагане на обществени поръчки за изпълнение на допустимите дейности по проекта.

Дейностите за подготовка на документации за обществени поръчки се включват към дейност „Организация и управление на проекта, видимост, прозрачност и комуникация и подготовка на документации за възлагане на обществени поръчки“. **По този начин разходите за общата дейност „Организация и управление на проекта, видимост, прозрачност и комуникация и подготовка на документации за възлагане на обществени поръчки“ се отнасят към един общ бюджетен ред „Непреки разходи“, за които се посочва и се прилага съответният процент съгласно Методологията за опростени разходи (<https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/925>). Кандидатът следва да има предвид, че процентните ограничения се налагат върху реално извършените и разплатени допустими разходи.**

Дейностите, свързани с организация и управление, видимост, прозрачност и комуникация и подготовка на документации за обществени поръчки се описват във формуляра за кандидатстване съгласно указанията в Приложение № 2 към условията за кандидатстване.

ВАЖНО: Дейностите по т.13.1.3.1 и 13.1.3.2 са задължителни за включване в проектното предложение.

Обществените поръчки за всяка една от дейностите по проекта, предвидени за изпълнение от външен изпълнител, с изключение на описаните по т.13.1.3, трябва да бъдат обявени към датата на кандидатстване по настоящата процедура. При подготовката на документациите за обществените поръчки, провеждането на процедурите, сключването на договори с изпълнители и тяхното изпълнение следва да бъдат съобразени и изискванията в условията за изпълнение по настоящата процедура.

ВАЖНО!

Обществените поръчки следва да са обявени на етапа на кандидатстване, като по отношение на обществената/ите поръчка/и за основните дейности касаещи озеленяването следва да се отчита, че на етапа на кандидатстване следва да е обявена или поръчка за следващ етап на проектиране или обща поръчката за проектиране и изграждане на зелената инфраструктура (тип инженеринг), което се доказва с линк/ове към ЦАИС ЕОП. За останалите дейности, с изключение на „Организация и управление на проекта, видимост, прозрачност и комуникация и подготовка на документации за възлагане на обществени поръчки“, следва да се кандидатства с обявени поръчки за услуги/доставки.

ВАЖНО!

Всички дейности следва да са в съответствие с хоризонталните принципи, съгласно *Условията за кандидатстване*.

Управляващият орган има правото в процеса на оценка да отстрани недопустими дейности, както и дейности, които са свързани с недопустими разходи.

13.2. Постигане на съответствие с екологичното законодателство

По процедурата се подкрепя изграждане на зелена инфраструктура и резултатите и активите в тяхната цялост, които се придобиват в резултат от изпълнението на дейностите са с очаквана продължителност (жизнен цикъл) в рамките на 20 години.

Съгласно указанията на ЕК за инвестициите в зелена инфраструктура се изисква доказване на климатична устойчивост, в съответствие с разпоредбите на чл. 73, пар. 2, буква „й“ от Регламент (ЕС) 2021/1060.

В тази връзка кандидатът прилага към проектното предложение консолидирана документация за доказване на климатична устойчивост в съответствие с изискванията на т. 13.1.1.3. Дейности за подготовка на консолидирана документация за доказване на климатична устойчивост.

13.3. Видове недопустими дейности

Посочените по-долу дейности са недопустими за финансиране от ПОС 2021-2027 г. по процедурата:

- Дейности за закупуване и отчуждаване на застроени и незастроени недвижими имоти;
- Дейности за озеленяване на площи и обекти (сгради, огради и др.), които не са общинска собственост и други допустими дейности, които се изпълняват на имоти/обекти, които не са общинска собственост;

- Дейности за озеленяване на площи по протежение на улици/булеварди, които са част от Републиканската пътна мрежа;
- Дейности за озеленяване на площи по протежение на улици/булеварди, които не са асфалтирани и/или павирани;
- Дейности за озеленяване на площи/обекти, които генерират приходи (концесии, наеми, такси за достъп и др.);
- Дейности за озеленяване на допълващи зелени системи, представляващи озеленени площи с друго специфично предназначение – гробищни паркове, ботанически градини, дендрариуми и зоопаркове;
- Дейности по поддръжка на новоизградената зелена инфраструктура, включително поливане;
- Закупуване на машини/техника/оборудване за извършване на залесителни дейности;
- Дейности за засаждане на инвазивни неместни видове, включени в Списъка на инвазивни неместни видове, публикуван на <https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/10500>
- Изграждане на обекти и елементи от зелената система върху имоти - публична общинска или частна общинска собственост, когато инвестиционният проект се финансира от физически и/или юридически лица за тяхна сметка, по възлагане на общината;
- Дейности за доставка и монтаж на парково оборудване (вкл. оборудване за детски площадки), за проектиране и изграждане/ремонт/реконструкция на велоалеи/ тротоари/ зони за отдих/ площадки за игра/ спортни площадки/ обществени паркинги и др. подобни, които не попадат в обхвата на допустимите за финансиране дейности;
- Изграждането на поливни системи на терени, които не са обект на изграждане/ надграждане на зелена инфраструктура в изпълнение на проекти по настоящата процедура;
- Дейности за изграждане на кладенци и/или довеждащ водопровод за целите на експлоатацията на поливната/ите система/и;
- Дейности за разполагане и за премахване на преместваеми обекти и на рекламни, информационни и монументално-декоративни елементи, премахване на строителни отпадъци и др. от терените, предвидени за озеленяване;
- Дейности за ремонт/изместване на подземна техническа инфраструктура;
- Дейности за изграждане/ремонт на улично/парково/градинско осветление;
- Дейности за възстановяването на водни площи в градската среда;
- Дейности за изграждане/ремонт/реконструкция/преустройство на сива инфраструктура, вкл. тротоарни настилки, места за паркиране и др.
- Други дейности извън обхвата на допустимите дейности по процедурата;
- Дейности за одит на проекта;
- Всякакви дейности от търговски характер, генериращи печалба за кандидата;
- Дейности, извършени в нарушение на правилата за държавни помощи;
- Дейности, свързани с попълване на формуляра за кандидатстване в ИСУН (вкл. за консултантски услуги за тази дейност);
- С цел гарантиране в максимална степен спазването на принципа за „ненанасяне на значителни вреди“, по процедурата няма да се подкрепят дейности и активи, свързани с изкопаеми горива, включително използване надолу по веригата;
- Дейности за закупуване на активи втора употреба;

- Дейности, попадащи в обхвата на Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд;
- Дейности, за изпълнението на които вече е било предоставено финансиране със средства от ЕФСУ или чрез други фондове и инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента.
- Операции, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ.

Управляващият орган има правото в процеса на оценка да отстрани недопустими дейности, както и дейности, които са свързани с недопустими разходи.

ВАЖНО: Проектното предложение следва да бъде придружено от Решение на Общинския съвет, с което се гарантира, че за предложения проект е осигурена неговата устойчивост и че видът и предназначението на съответните обекти няма да бъдат променяни за период, не по-малък от 5 години след крайното плащане към бенефициента. Документът следва да бъде представен в секция „Прикачени документи“ във формуляра за кандидатстване в ИСУН.

14. Категории разходи, допустими за финансиране⁸:

При предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по настоящата процедура ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи“ съгласно изискванията на Глава пета „Финансово управление и контрол“ от ЗУСЕФСУ и действащите подзаконовни нормативни актове, които не противоречат на Закона, разпоредбите на Регламент №2021/1060, Регламент №2021/1058, Регламент №2018/1046 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2021 – 2027 г.

Бюджетът (секция „Бюджет“ от Формуляра за кандидатстване) представлява както предварителна оценка на очакваните разходи, така и максимален размер на допустимите разходи и трябва точно да отговаря на стойността, посочена в проекта. Стойността на допустимите разходи трябва да се основава на европейското и българското законодателство, да се базира на нормативно определени размери или на реални пазарни цени и да е в съответствие с предвижданията за финансиране дейности.

14.1. Нормативна уредба

Разходите, допустими за финансиране в рамките на настоящата процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, трябва да отговарят на разпоредбите на:

- Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика
- Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд;

⁸ В случай че е приложимо, се посочват и недопустими разходи, както и съответната информация съгласно изискванията на чл. 59, ал. 2 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

- Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012;

- Закон за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ);

- ПМС № 23/2023 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление за програмен период 2021 - 2027 г.;

- ПМС 86/01.06.2023 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, финансирани от европейските фондове при споделено управление, за програмен период 2021 – 2027 г.;

– Наредба № Н-5 от 29 декември 2022 г. за определяне на правилата за извършване на плащания, за верификация и счетоводно отчитане на разходите, за възстановяване и отписване на неправомерни разходи и за осчетоводяване, както и сроковете и правилата за приключване на счетоводната година по програмите;

- Закон за обществените поръчки и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

Относно третирането на ДДС кандидатите следва да се запознаят с Указанието на министъра на финансите за третиране на данък върху добавената стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по програмите, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), Кохезионния фонд (КФ), Фонда за справедлив преход (ФСП) и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА), Фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ), Фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС), програмата по Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ИУГВП), както и на средствата за финансиране на подхода „Водено от общностите местно развитие“ от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ВОМР) на ЕС, за програмен период 2021 – 2027 г., което е публикувано на <https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/14647>.

14.2. Общи условия за допустимост на разходите по процедурата

Бюджетът на проектното предложение трябва да съдържа както разходи, които кандидатите смятат да извършат след одобрението на проектното предложение, така и такива, които те вече са направили преди подаването му във връзка с изпълнението на дейности по проекта, които са извършени в срока на допустимост на разходите и които не са финансирани със средства от ЕФСУ или чрез други фондове и инструменти на ЕС, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента при съобразяване на чл. 64 от Регламент (ЕС) 2021/1060.

Разходите по процедурата се считат за допустими, ако са налице условията за допустимост на разходите, определени в чл. 57, ал. 1 от ЗУСЕФСУ. По отношение на условията за допустимост на разходите приложение намира и чл. 3 и раздел III от глава трета на ПМС № 86/2023 г.

Допустимите разходи следва да се отнасят за дейности, попадащи в обхвата на подкрепата, оказвана от ЕФРР, в съответствие с описаното в Регламент (ЕС) 2021/1058 и да са извършени по отношение на дейности, допустими за финансиране по настоящата процедура. Съгласно Регламент (ЕС) 2021/1060, за да са допустими за финансиране, разходите трябва да са платени от бенефициента между 1 януари 2021 г. и 31 декември 2029 г.

По отношение на разходите, за които в нормативната уредба и настоящите *Условия за кандидатстване* са предвидени ограничения в размера/стойността им, допустима за финансиране е частта от съответния разход до размера на ограниченията, съответно до определената стойност. Процентните ограничения се прилагат както за определяне на размера на допустимите разходи за финансиране по бюджета на етап оценка, така и върху

реално извършените, разплатени, верифицирани и сертифицирани разходи за определяне на размера на допустимите разходи за възстановяване при реалното изпълнение на проекта.

За да бъдат допустими, разходите по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ трябва да отговарят едновременно на следните условия:

1) Да са необходими за изпълнението на проекта и да отговарят на принципите за добро финансово управление – икономичност, ефикасност и ефективност на вложените средства.

Съгласно чл. 33 на Регламент № 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г.:

- принципът на икономичност изисква ресурсите за осъществяване на дейностите да бъдат осигурени своевременно, в подходящо количество и качество и при най-добра цена;

- принципът на ефикасност се отнася до най-доброто съотношение между използваните ресурси, предприетите дейности и постигането на целите;

- принципът на ефективност се отнася до степента, в която се постигат поставените цели посредством предприетите дейности.

2) Да са в съответствие с категориите разходи, включени в административния договор за предоставяне на безвъзмездна помощ, както и в съответствие с одобреното проектно предложение и изискванията на настоящите *Условия за кандидатстване* (чл. 57, ал. 1, т. 2 от ЗУСЕФСУ);

3) За направените разходи да е налична адекватна одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 84 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012, включително да са спазени разпоредбите за съхраняване на документите по чл. 82 от Регламент (ЕС) № 2021/1060 (чл. 57, ал. 1, т. 7 от ЗУСЕФСУ);

4) Да са действително платени (т.е. да е платена цялата стойност на представените фактури или други първични счетоводни документи, включително стойността на ДДС), не по-късно от датата на подаване на междинното/окончателното искане за плащане от страна на бенефициента. В случаите по чл. 55, ал. 1, т. 2 и 3 от ЗУСЕФСУ (прилагане на формите по чл. 53, пар. 1, буква „б“ и буква „в“ от Регламент (ЕС) № 2021/1060), разходите са допустими, ако действията, представляващи основание за възстановяването им, са извършени в срока за допустимост по чл. 63, пар. 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060;

5) Да не надхвърлят праговете за съответната категория разходи, посочени в раздел 14.3 от настоящите *Условия за кандидатстване* и в одобрения проект (чл. 57, ал. 1, т. 3 от ЗУСЕФСУ);

6) Да се отнасят за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и монтажни работи и положен труд (чл. 57, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕФСУ);

7) Да са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство (чл. 57, ал. 1, т. 5 от ЗУСЕФСУ).

8) Да са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система (чл. 57, ал. 1, т. 6 от ЗУСЕФСУ);

9) Да могат да се установят и проверят, да бъдат подкрепени от оригинални разходооправдателни документи (освен в случаите на опростено отчитане на разходи чрез формите по чл. 55, ал. 1, т. 2-4 от ЗУСЕФСУ);

10) Да са извършени от допустим по настоящата процедура бенефициент и да са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект (чл. 57, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕФСУ);

12) Да са за услуги и/или доставки, за които изборът на изпълнител е извършен в съответствие с действащото национално и европейско законодателство;

13) Да са съобразени с приложимите правила в областта на държавните помощи (чл. 57, ал. 1, т. 8 от ЗУСЕФСУ, когато е приложимо);

14) Да не са финансирани по друг проект, програма или друга финансова схема, финансирана от публични средства на националния или европейския бюджети.

Бюджетът (секция „Бюджет“ от Формуляра за кандидатстване) трябва да отразява допустимите разходи, които са свързани с изпълнението на проекта.

Разходите за ДДС във връзка с изпълнението на проекта са недопустими, освен в случаите на данък върху добавената стойност, който не е възстановим съгласно националното законодателство. Постановление № 86 на Министерския съвет от 01.06.2023 г. определя възстановимия данък върху добавената стойност за дадена операция, получаваща подкрепа чрез безвъзмездна финансова помощ, като недопустим разход за съфинансиране от ЕФСУ. Съгласно разпоредбите на § 3 от ПЗР на ПМС № 86/01.06.2023 г. „възстановим данък върху добавената стойност“ е сумата на платения данък върху добавената стойност, която регистрирано по реда на Закона за данък върху добавената стойност лице има право да приспадне от задълженията си по Закона за данък върху добавената стойност, включително когато, като е имало това право, не го е упражнило по реда на закона. Бенефициентът на безвъзмездна финансова помощ определя начисления му данък върху добавената стойност по получени доставки на стоки и/или услуги или извършени плащания в изпълнение на операция, по програма, финансирана от ЕФСУ, в следните две категории: възстановим и невъзстановим данък върху добавената стойност.

Бенефициентът определя екипи, отговорни за управлението на проекта. Разходите за тях са допустими, когато:

- управлението се осъществява само от служители на бенефициента;
- в управлението на проекта са включени и външни за бенефициента лица – при необходимост от специфична експертиза и/или липса на достатъчен собствен административен капацитет;
- управлението се осъществява изцяло от външни за бенефициента лица, избрани в съответствие с националното законодателство.

Независимо дали дейностите за **организация и управление** на проекта **се възлагат изцяло на външен** за бенефициента изпълнител или **екипът за управление** на проекта е сформирани **единствено от служители на бенефициента** (или е смесен – от служители на бенефициента и от външни за него лица, избрани в съответствие с националното законодателство), то БФП се предоставя само под формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕФСУ (*финансиране с единна ставка, определено чрез прилагане на процент към една или няколко определени категории разходи*). Формата, указана в чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕФСУ (*финансиране с единна ставка, определена чрез прилагане на процент към една или няколко определени категории разходи*), се прилага за разходите за организация и управление на проекти, за разходи за видимост, прозрачност и комуникация и за разработване на документации за обществени поръчки.

В рамките на настоящата процедура разходите по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕФСУ са в процентни ограничения, посочени в утвърдената Методология⁹ за *определяне на размерите на единна ставка за финансиране на дейности за организация и управление на проекти (Методологията за опростени разходи достъпна на <https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/925>)* и посочено в т. 14.3. от настоящите *Условия за кандидатстване*.

Използването на единна ставка по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕФСУ не освобождава бенефициентите от задълженията им при изпълнението на всички дейности, включени в техните проекти, да спазват приложимото европейско и национално законодателство.

⁹ Преамбюл (43) от Регламент (ЕС) 2021/1060 - За да се осигури възможност за незабавното прилагане на единни ставки, всички единни ставки, определени от държавите членки през периода 2014—2020 г. на основата на коректен, справедлив и проверим метод на изчисление, следва да продължат да се прилагат за подобни операции, подпомагани съгласно настоящия регламент, без да се изисква нов метод на изчисление

14.3. Предвидени ограничения в размера/стойността на одобрените проектни предложения за определени категории разходи

По отношение на процентните ограничения и ограниченията на стойността на някои категории разходи, приложение намира ПМС № 86/01.06.2023 г. и настоящата т. 14.3 от условията за кандидатстване.

- Разходите по т. 13.1.1.1. „Дейности, необходими за разработване на проектно предложение с цел подаването му за финансиране по процедурата, като проучвания, анализи, оценки, анализ на остойносттаването и др.“ са процентно ограничени в размер до 1% от допустимите разходи по т. 13.1.2 „Основни дейности“;

- Разходите по т. 13.1.1.3. „Подготовка на консолидирана документация за доказване на климатична устойчивост“ са ограничени в размер до 30 000 лв. без ДДС.

- Разходи за проектиране и надзор – съгласно чл. 15 от ПМС № 86/01.06.2023 г.

- Максималният бюджет за дейност 13.1.2.2 „Изграждане на поливни системи“ е процентно ограничен до 30% от допустимите разходи по дейност 13.1.2.1. „Изграждане и/или надграждане на зелена инфраструктура за намаляване на вторичното разпрашаване в градска среда“. Разходите за строително-монтажни работи (СМР) са допустими единствено доколкото са пряко свързани с реализирането на изграждане на поливни системи, и необходими за доброто им функциониране. **ВАЖНО! Разходите по поддръжка и замяната на малки части и компоненти, които обикновено се извършват по време на жизнения цикъл на поливната система, са недопустими. По процедурата се финансират единствено нови поливни системи, а не нови компоненти /отделни части/, с които да се подменят елементи от съществуващи и изградени вече системи за поливане.**

- Непреки разходи: включват се разходите за организация и управление, за видимост, прозрачност и комуникация и за разработване на документи за обществени поръчки. Прилага се разпоредбата на чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕФСУ, в рамките на ограниченията съгласно Методологията за определяне на размерите на единна ставка за финансиране на дейности за организация и управление на проекти:

- за проекти със стойност на БФП от 1 000 001 - 2 500 000 лв. – 9% от допустимите преки разходи по проекта;

- за проекти със стойност на БФП от 2 500 001 - 7 000 000 лв. – 4% от допустимите преки разходи по проекта;

- за проекти със стойност на БФП от 7 000 001 - 10 000 000 лв. – 3% от допустимите преки разходи по проекта;

- за проекти със стойност на БФП над 10 000 001 – 2% от допустимите преки разходи по проекта.

ВАЖНО!

Кандидатът следва да има предвид, че процентните ограничения се налагат върху реално извършените и разплатени допустими разходи.

Размерът на дължимите непреки разходи по формата по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕФСУ се изчислява след налагане на определената в АДБФП ставка към верифицираните преки разходи за съответното искане за плащане при спазване на условието по чл. 51, ал. 4 от Условията за изпълнение.

14.4. Детайлно описание на допустимите за финансиране разходи

Допустими за финансиране по процедурата са следните категории разходи:

I. РАЗХОДИ ЗА СТРОИТЕЛНИ И МОНТАЖНИ РАБОТИ (СМР):

- Разходи за СМР за зелена инфраструктура;
- Разходи за СМР за поливни системи;
- Разходи за СМР за интелигентни/иновационни зелени решения.

II. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ:

- Закупуване/доставка на паркинг колчета, перфоплочи и бордюри (вкл. материали необходими за тяхното поставяне);
- Закупуване/доставка на тревни смеси, дървесни и храстови видове.

III. МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ:

- Разходи за закупуване/доставка на интелигентни/иновационни зелени решения.

III. РАЗХОДИ ЗА УСЛУГИ:

- Разходи за подготовка на проектното предложение (с изключение на проектиране);
- Разходи за озеленяване;
- Разходи за проектиране, надзор и други специализирани услуги.

IV. НЕПРЕКИ РАЗХОДИ:

- Непреки разходи по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕФСУ.

При прилагане подхода по чл. 55, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕФСУ сумата на допустимите непреки разходи следва да бъде изчислена като към сбора на всички допустими преки разходи бъде приложен приложимият процент на единна ставка за разходи за организация и управление и видимост, прозрачност и комуникация в съответствие с Методологията за определяне на размерите на единна ставка за финансиране на дейности за организация и управление на проекти.

Конкретните указания за попълването на секция „Бюджет“ на Формуляра за кандидатстване в ИСУН са представени в Приложение № 2 „Указания за попълване на формуляр за кандидатстване и подаване на проект по процедура „Зелени мерки в градска среда“ чрез системата ИСУН“ към Условията за кандидатстване.

14.5. НЕДОПУСТИМИ РАЗХОДИ

По процедурата не са допустими следните разходи:

- разходи за озеленяване с инвазивни неместни видове;
- разходи за цветна растителност;
- разходи за свързване с водоизточник, както и разходи за осъществяване на дейности по поливане на вече засадените растителни видове;
- непредвидени разходите за строителни и монтажни работи. Непредвидени разходи за строителни и монтажни работи са разходите, свързани с увеличаване на заложените количества строителни и монтажни работи и/или за добавяне на нови количества или видове строителни и монтажни работи, които към момента на разработване и одобряване на технически или работен инвестиционен проект обективно не са могли да бъдат предвидени, но при изпълнение на дейностите са обективно необходими за реализиране на инвестиционния проект и за въвеждането му в експлоатация;
- разходи за разполагане и за премахване на преместваеми обекти и на рекламни, информационни и монументално-декоративни елементи, премахване на строителни отпадъци и др. от терените, предвидени за озеленяване;

- разходи за закупуване и акредитация на станции/лаборатории/пунктове за измерване на показателите на атмосферния въздух;
- разходи, свързани с изпълнението на недопустими дейности по процедурата;
- разходи за наем на машини, съоръжения и оборудване за постоянно ползване след приключване на проекта;
- разходи за одит;
- режийни разходи на бенефициента;
- разходи за последваща експлоатация и поддръжка;
- разходи за закупуване на моторни превозни средства;
- разходи, надхвърлящи нормативно определени максимални размери, както и разходи, надхвърлящи процентните ограничения и/или максималната стойност за тях, включена в *Условията за кандидатстване*;
- глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;
- комисиони и загуби от курсови разлики при обмяна на чужда валута;
- ДДС върху недопустими дейности и възстановим ДДС;
- закупуване на дълготрайни материални активи – втора употреба;
- разходите за гаранции, осигурени от банка или от друга финансова институция;
- лихви по дългове, с изключение на свързани с БФП, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- разходи за финансиране на операции, които към момента на избирането им за финансиране от ЕФСУ са били физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на проектното предложение за финансиране по програмата от страна на бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са направени от бенефициента или не (съгласно чл. 63, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 2021/1060);
- разходи, които вече са финансирани със средства от ЕФСУ или чрез други фондове и инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента;
- с цел гарантиране в максимална степен на спазването на принципа за „ненанасяне на значителни вреди“, по процедурата няма да се финансират разходи за:
 - i) дейности и активи, свързани с изкопаеми горива, включително използване надолу по веригата;
 - ii) дейности и активи по схемата на ЕС за търговия с емисии, при които прогнозните емисии на парникови газове не са по-ниски от съответните референтни стойности;
 - iii) дейности и активи, свързани със сметища, инсталации за изгаряне на отпадъци и заводи за механично-биологично третиране;
 - iv) дейности и активи, при които дългосрочното обезвреждане на отпадъци може да причини вреда на околната среда.

Бюджетът във Формуляра за кандидатстване трябва да отразява допустимите разходи, които са свързани с изпълнението на предложението за изпълнение на дейности.

Недопустимите за финансиране разходи, неправомерно одобрени и платени от бенефициента, остават за негова сметка и не подлежат на възстановяване.

14.6.Указания за изготвяне на бюджета

Подробни указания за попълване на бюджета на проекта са представени в Приложение № 2 „Указания за попълване на формуляр за кандидатстване и подаване на проект по процедура „Зелени мерки в градска среда“ чрез системата ИСУН“ към Условиата за кандидатстване.

Представянето на разходите следва да бъде на база извършения Анализ на остойността на дейностите по проектното предложение в изпълнение на дейност 13.1.1. и представен в обобщен вид в бюджета на проекта в ИСУН, секция „Бюджет“ на формуляра за кандидатстване.

Бюджетът се представя в лева и с включен ДДС, когато се отнася до невъзстановим данък добавена стойност съгласно националното законодателство. Стойностите се закръгляват до втория знак след десетичната запетая.

При изчисляване на БФП ще бъдат взети предвид само допустимите разходи, посочени в настоящите *Условия за кандидатстване*.

Данък върху добавената стойност (ДДС) представлява допустим разход по настоящата процедура при отчитане на Указание на министъра на финансите за третиране на данък върху добавената стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по програмите, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), Кохезионния фонд (КФ), Фонда за справедлив преход (ФСП) и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА), Фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ), Фонд "Вътрешна сигурност" (ФВС), програмата по Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ИУГВП), както и на средствата за финансиране на подхода „Водено от общностите местно развитие“ от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ВОМР) на ЕС, за програмен период 2021 – 2027 г., приложение към Условиата за изпълнение.

14.7. Анализ относно остойността на дейностите, включени в проектното предложение.

С оглед определяне на реалистичността на предвидените разходи, кандидатът следва да приложи към формуляра за кандидатстване в ИСУН анализ относно остойността на дейностите, включени в проектното предложение.

В анализа се посочва въз основа на какви документи, други анализи или проучвания са остойностени дейностите и/или каква информация/ минимални технически и/или функционални характеристики, данни/ показатели/ оферти/ извлечение от каталог на производители/доставчици, информация за вече сключени и изпълнени договори със сходни параметри и предмет, пазарни консултации по смисъла на ЗОП, пазарни проучвания и/или проучване в интернет, досегашен опит, калкулативен метод и др. са ползвани при остойността и др. При позоваване на вече сключени договори с избран/и изпълнители на дейности, предмет на проектното предложение, с което се кандидатства, то към анализа на остойността се прилага копие/я на тези договори или, ако са публично достъпни, се посочва активен линк към тях, като бенефициентът представя в анализа на остойността по какъв начин е определена прогнозна стойност на поръчката. При позоваване на оферти се прилагат самите оферти, при позоваване на извлечение от каталог на производители/доставчици се прилагат извлеченията от каталога или се посочват съответните линкове към продукта. В случаите, в които остойността е извършено единствено на базата на оферти, **се представят минимум две такива**. При позоваване на досегашен опит/калкулативен метод се прилагат техническите спецификации, количествено-стойности сметки и др.

При доказване на стойността на отделна дейност единствено чрез оферти, се изисква същите да са представени от фирми, чийто предмет на дейност е сходен с предмета на представената от кандидата оферта. Това се доказва с референция за изпълнена подобна услуга, извлечение

от договор със сходен предмет или публично достъпна информация – интернет сайт с посочени основни дейности на организацията и изпълнени услуги.

В случай на онлайн проучвания е необходимо за всеки растителен вид да се представи линк към съответната оферта/цена за конкретния растителен вид, както и екранна снимка.

Възможно е доказване на стойности по дейности чрез извадка на подобни услуги/доставки от страницата на АОП, като се посочват аналогичните характеристики между проведената поръчка със сключен договор и дейностите, предвидени в проектното предложение.

В случаите, в които остойносттаването е извършено на базата на оферти, проучвания или извадки от АОП, се представят минимум две от независими източници. В анализа на остойносттаване е възможно да се посочи и процент на допълнителни разходи (ако такива са налични), които може да включват транспортни разходи, управленски разходи и/или друго, като изрично следва да е посочена тяхната стойност или процент от действителните разходи с **обосновка за приетия процент и необходимостта от прилагането му.**

При предвидено изпълнение на дейности, свързани със СМР, в анализа се представя КСС в текущи цени по окрупнени показатели в случай на приложен идеен проект и КСС в текущи цени в случай на приложен технически (работен) проект.

Всеки анализ на остойносттаване следва да съдържа в поле „Забележка“ описателна част за принципите, които са използвани при определяне на стойността на отделна дейност: защо и как е определена стойността на дейността при получени две оферти, коя сума е приета – средноаритметична или по-ниската стойност на услугата/доставката, какви обстоятелства са отчетени или следва да се отчитат при остойносттаване на всяка конкретна дейност, друго по преценка на кандидата.

За общата дейност **„Организация и управление на проекта, видимост, прозрачност и комуникация и подготовка на документации за възлагане на обществени поръчки“** в анализа се посочва и се прилага съответният процент съгласно Методологията за опростени разходи (<https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/925>), респективно стойността на дейността.

Структурата на анализа следва последователността на дейностите, посочена в секция „План за изпълнение/Дейности по проекта“ от формуляра за кандидатстване в ИСУН. Номерацията и наименованието на дейностите, посочени в анализа следва да са идентични с тези, посочени в секция „План за изпълнение/Дейности по проекта“ на формуляра в ИСУН, като се сумира и посочва на ред „Общо“ и общата стойност на проектното предложение.

Образец на анализ се съдържа в Приложение № 1 към *Условията за кандидатстване.*

14.8. Авансови плащания

Всеки бенефициент има право да получи авансово плащане в размер до 20% от БФП за проекта, платимо на две части, както следва:

- авансово плащане в размер до 5% от БФП на проекта след сключване на АДБФП;
- след сключване на договор/и по ЗОП, с изпълнители за дейност 13.1.2 „Изграждане на зелена инфраструктура за намаляване на вторичното разпрашаване в градска среда“, се извършва плащане на остатъка до определения размер на аванса.

Авансовите плащания следва да бъдат посочени във формуляра за кандидатстване съгласно указанията на Приложение № 2 „Указания за попълване на формуляр за кандидатстване и подаване на проект по процедура „Зелени мерки в градска среда“ чрез системата ИСУН“ към *Условията за кандидатстване.*

Срокът и условията за извършване на авансово плащане са определени в Условията за изпълнение. В съответствие с чл. 60, ал. 2 от ЗУСЕФСУ, списък на писмените доказателства, които бенефициентът прилага към искането си за извършване на съответното плащане е приложен към *Условия за изпълнение* (Приложение № 2 „Писмени доказателства, специфични за процедурата“ към Условията за изпълнение).

15. Допустими целеви групи (ако е приложимо):

Населението на територията на съответните общини с нарушено КАВ в Република България – кандидати по процедурата.

16. Приложим режим на минимални/държавни помощи:

Кандидатите по процедурата не попадат в обхвата на приложимото национално и европейско законодателство в областта на държавни/минимални помощи.

Определение на понятието „държавна помощ“ се съдържа в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Държавна помощ е всяка помощ, предоставена от държавата-членка, под каквато и да било форма, която нарушава или предизвиква опасност от нарушаване на конкуренцията, поради поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия или производството на определени стоки, доколкото се засяга търговията между държавите-членки на Европейския съюз. По правило предоставянето на държавни помощи е забранено като изключенията от тази забрана са нормативно уредени. Предоставянето на безвъзмездна финансова помощ се извършва в съответствие с европейското и национално законодателство в областта на държавните помощи. Съгласно правилата за държавни помощи, ако финансирането бъде определено като неправомерна и несъвместима държавна помощ, то следва да бъде възстановено от бенефициента заедно с лихва за периода на неправомерно ползване.

Съгласно чл. 38, ал. 1 от Закона за държавните помощи, възстановяването на неправомерна и несъвместима държавна помощ или на неправилно използвана държавна помощ се извършва въз основа на решение на Европейската комисия с разпореждане за възстановяване и влязъл в сила акт за установяване на публично вземане, когато това е приложимо. Вземанията подлежат на събиране по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК) от органите на Националната агенция за приходите.

Едно от условията, които трябва да бъдат изпълнени, за да бъдат приложени правилата за държавни помощи при предоставянето на държавни ресурси, е получател на помощта да е „предприятие“ съгласно конкурентното право. „Предприятие“ по смисъла на чл. 107 от ДФЕС е всяка структура, ангажирана със стопанска дейност¹⁰, независимо от правния ѝ статут и начина ѝ на финансиране. Съгласно практиката на Съда, „предприятия“ по смисъла на конкурентното право са всички субекти, упражняващи икономическа дейност, в това число и носители на публична власт, когато дейността им е свързана с предлагане на стоки/услуги на пазара. За преценката дали едно лице оперира като „предприятие“ е без значение правният статут по националното право и начинът му на финансиране. Когато дейността е свързана с упражняване на властнически правомощия, тя няма икономически характер и следователно за нея са неприложими правилата за държавни помощи.

Конституцията на Република България издига като основна ценност живота на човека (чл. 4, ал. 2) и вмениява задължението на държавата да осигурява опазването на околната среда. Съгласно съображение 2 от преамбюла на *Директива 2008/50/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист*

¹⁰ По смисъла на т. 12 от Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз.

въздух за Европа, за да се намаляват емисиите от вредните замърсители на въздуха с цел опазване на околната среда, от особено значение е борбата с емисиите от замърсители при самия им източник. В чл. 19, ал. 1 и 2 от ЗЧАВ е посочено, че Министерството на околната среда и водите (МОСВ) провежда държавната политика по опазване чистотата на атмосферния въздух за осигуряване на устойчиво развитие, а общинските органи и регионалните инспекции по околната среда и водите осъществяват контрол и управление на дейностите, свързани с осигуряване чистотата на въздуха на тяхната територия. Общините носят отговорност за чистотата на атмосферния въздух на тяхна територия.

Допустими кандидати по процедурата са общини на територията на Република България с нарушено качество на атмосферния въздух съгласно наказателната процедура по Решение на Съда на Европейския съюз по дело С-488/15 от 5 април 2017 г. за неспазване на нормите за съдържание на ФПЧ₁₀ в атмосферния въздух. Съгласно одобрената от Европейската комисия Програма „Околна среда“ 2021 -2027г. допустими са общини, които имат превишения на допустимите стойности в периода 2017-2021 г. и са с разработени общински програми за КАВ. Целта на процедурата е чрез намаляване наднормените нива на фини прахови частици (ФПЧ₁₀) причинени от вторичното разпрашаване в градовете, с цел подобряване на качеството на атмосферния въздух, а оттам и условията за живот на гражданите. Това ще доведе до изпълнение на ангажиментите на страната, произтичащи от нормите на европейското и национално законодателство, както и до предприемане на действия, обусловени от Решението на Съда на Европейския съюз по дело С-488/15 от 5 април 2017 г. за неспазване нормите за съдържание на ФПЧ₁₀ в атмосферния въздух в агломерации и зони на страната и неизпълнението на задълженията по Директива 2008/50/ЕО по отношение на пределно допустимите стойности на прахови частици в атмосферния въздух.

Съгласно разпоредбата на чл. 27, ал. 1 от ЗЧАВ и чл. 37, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух в случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за замърсители в атмосферния въздух, кметовете на общините разработват, а общинските съвети приемат програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми в установените за целта срокове, които са задължителни за изпълнение. В допълнение, в чл. 41, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 12/2010 г. е посочено, че кметът на съответната община отговаря за изпълнението на програмите, като общинските органи извършват контрол на изпълнението на програмите.

Планираните за финансиране по настоящата процедура основни дейности включват изграждане и надграждане на зелена инфраструктура за намаляване на вторичното разпрашаване в градска среда. Допустими за финансиране са дейностите по:

- проектиране и изграждане/надграждане на зелена инфраструктура – озеленяване на паркове, градини, междублокови пространства, обществени публични пространства с отворен достъп (напр. площади), затревяване по протежение на натоварени градски улици/булеварди, озеленяване на откритите училищни площи – общинска собственост и такива на територията на детски градини (общинска собственост) и озеленяване на спирки на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници – общинска собственост;
- проектиране и изграждане на поливни системи, необходими за поддържане на озеленените площи;
- закупуване и поставяне на паркинг колчета (бетонни или каменни), перфоплочи и бордюрите
- единствено с цел опазване на финансираните озеленени площи в междублоковите пространства;
- други интелигентни/иновационни зелени решения с принос към намаляване на вторичното разпрашаване, които следва да се реализират на имоти/обекти – общинска собственост (напр.

вертикални градини - системи за растителност, инсталирани върху стени на сгради, които могат да бъдат използвани за озеленяване на градските пространства; интелигентни системи за управление на напояването/оросяването на зелените площи, за да оптимизират управлението на водните ресурси и да намалят загубите на вода; покривни градини - градини, разположени върху покриви на сгради; зелени огради - екологично чисто решение за ограждане на пространства, което включва използването на живи растения, за да се създаде природна бариера; зелени стени, изградени от живи растения, като храсти, дървета и др. подобни).

Всички допустимите дейности ще бъдат изпълнявани на терени/обекти - общинска собственост.

Допустимите площи за озеленяване по процедурата следва да са обществено достъпни поземлени имоти – публична или частна общинска собственост, в регулационните граници в урбанизираните територии на населено място в рамките на съответната община кандидат, в които озеленяването е предвидено изцяло или като процент съгласно ОУП и/или ПУП.

По правило, финансирането на инфраструктура, която се ползва по икономически начин, би могло да представлява държавна помощ. Инфраструктурата се използва по икономически начин, ако общината директно реализира приходи от обекти – части на инфраструктурата, за които има либерализиран пазар, както и в случаите, в които инфраструктурата е предоставена за управление на стопански субекти, различни от общината, включително общинско предприятие. Мерките, които предвиждат изграждане на зелена инфраструктура с отворен достъп, която ще бъде обществено достъпна, няма да бъдат експлоатирана по икономически начин, не представляват държавна помощ. Съгласно т. 205 от Съобщение „Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз“ (Известието), ако инфраструктура се използва както за стопански, така и за нестопански дейности, публичното финансиране за нейното изграждане попада в приложното поле на правилата за държавните помощи само доколкото покрива разходите, свързани със стопанските дейности. По настоящата процедура ще бъдат финансирани единствено мерки по озеленяване, с цел избягване на вторичното запрашване в градска среда, които не представляват икономическа дейност. Не е допустимо предоставянето на финансиране за изграждането на обекти, които ще бъдат използвани за извършване на икономическа дейност. Озеленяването на съществуващи и на бъдещи паркове и градини, които са/ще бъдат общодостъпни и се ползват/ще се ползват безвъзмездно от гражданите, има принос към опазването на чистотата на атмосферния въздух. Въпреки това, в новоизградени паркове и градини може да се извършва ограничена търговска дейност. Съгласно т. 207 от Известието, *в случаи на смесено използване, когато инфраструктурата е използвана почти изключително за нестопанска дейност, Комисията счита, че нейното финансиране може да попадне изцяло извън правилата за държавни помощи, при условие че стопанското използване остава само спомагателно, т.е. дейност, която е пряко свързана и необходима за експлоатацията на инфраструктурата или неразривно свързана с нейната основна нестопанска употреба. Обхватът на спомагателните стопански дейности трябва да остава ограничен спрямо капацитета на инфраструктурата. Освен това Комисията счита, че публичното финансиране, предоставено за обичайни съоръжения (например ресторанти, магазини или платен паркинг) на инфраструктурата, които се използват почти изключително за нестопанска дейност, обикновено не оказва влияние върху търговията между държавите-членки, тъй като тези обичайни съоръжения е малко вероятно да привлекат клиенти от други държави-членки и тяхното финансиране е малко вероятно да окаже повече от пренебрежим ефект върху трансграничните инвестиции или установяване.* По настоящата процедура не е допустимо изграждането и откриването на нови спирки на превозните средства от редовните линии за обществен превоз на пътници по съществуващо или ново маршрутно разписание. Спирките следва да са общинска собственост и да не се

използват за извършване на икономическа дейност, вкл. чрез разполагане на рекламни материали, чрез предоставянето на концесия за експлоатация на спирките и др. Това обстоятелство ще бъде обект на проверки от страна на Управляващия орган на програмата.

Съгласно чл. 302, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), общинските недвижими имоти, предоставени за управление на общинските училища и детски градини са публична общинска собственост. Придобитите възмездно от общинските училища и детски градини недвижими имоти и движими вещи са със статут на частна общинска собственост (чл. 303 от ЗПУО). Придобитите безвъзмездно недвижими имоти и движими вещи, както имотите и вещите, собствеността върху които е възстановена, са собственост на училището, съответно на детската градина. В тази връзка, по процедурата са допустими единствено дейности по озеленяване на имоти и обекти – общинска собственост, за които възложител по ЗОП е съответната община-кандидат. Озеленените терени не могат да бъдат използвани за извършването на икономическа дейност.

Съгласно т. 28 от Известието, общественото образование, организирано в рамките на националната образователна система и контролирано от държавата, може да се счита за нестопанска дейност. Във връзка с това Съдът е приел, че държавата: „създавайки и поддържайки такава система на публично образование, която се финансира поначало от държавния бюджет, а не от учениците или от техните родители, [...] не цели да се ангажира с платени дейности, а изпълнява своята мисия по отношение на населението в социалната, културната и образователната сфера“. Нестопанският характер на общественото образование по принцип не се засяга от факта, че учениците или техните родители понякога трябва да заплатят такси за обучение или записване, които подпомагат оперативните разходи на системата. Този финансов принос често обхваща само малка част от реалните разходи за услугата и затова не може да се смята за възнаграждение за предоставената услуга. Следователно той не променя нестопанския характер на общообразователната услуга, която се финансира предимно с публични средства. Тези принципи могат да обхващат обществените образователни услуги като професионалното обучение, частните и обществените начални училища и детски градини, допълнителните преподавателски дейности в университетите, както и предоставянето на образование в университетите. Следователно те не променят неикономическия характер на образователната услуга, която се финансира предимно с публични средства.

Описаните дейности са насочени към спазване на нормативната уредба за постигане на определени норми за допустимите нива на ФПЧ₁₀, определени в Наредба № 12/2010 г. В рамките на процедурата се предоставя безвъзмездна финансова помощ на бенефициенти-общини с действащи общински програми за КАВ, в които вторичното разпрашаване е идентифицирано като един от основните източници на замърсяване на въздуха с ФПЧ₁₀ и в които са предвидени озеленителни мерки в градска среда.

В този смисъл, подпомагането по процедурата на ниво бенефициент-община не представлява държавна помощ, тъй като неговата цел е да се намалят наднормените нива на ФПЧ₁₀ в атмосферния въздух, с източник вторичното разпрашаване, като по този начин се подобри качеството на атмосферния въздух на територията на общини с нарушено КАВ и се изпълни вмененото с Конституцията на Р България задължение на държавата да осигурява опазването на околната среда. Опазването на околната среда е дейност в прерогативите на държавата и няма за цел да облагодетелства определено предприятие или сектор. При изпълнението на дейностите по процедурата от страна на общините не е налице предлагане на стоки и/или услуги на пазара срещу заплащане.

Предвидените в настоящата процедура дейности, които ще бъдат финансирани със средства от ПОС 2021-2027 г., ще бъдат извършвани от изпълнители, определени в резултат от провеждането на състезателни, прозрачни, достатъчно добре разгласени и недискриминационни процедури за обществени поръчки по реда на ЗОП по смисъла на

смисъла на параграф 89-96 от Съобщение на Комисията относно понятието за държавна помощ в съответствие с чл. 107, пар. 1 от Договора за функциониране на ЕС.

Управляващият орган на ПОС 2021-2027 г. осъществява последващ контрол за спазване на законодателството в областта на обществените поръчки от страна на бенефициентите по програмата, включително за спазване на принципите по чл. 2 от ЗОП за равнопоставеност и недопускане на дискриминация, свободна и лоялна конкуренция, публичност и прозрачност. В този смисъл, на ниво изпълнители подпомагането също не следва да се счита за държавна помощ.

В съответствие с чл. 57, ал. 1, т. 8 от ЗУСЕФСУ, разходите на бенефициентите, които не са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи, не са допустими за финансиране от ПОС 2021-2027 г. и няма да им бъдат възстановявани от програмата. Съблюдаването на правилата за допустимост на разходите е обект на проверка от Управляващия орган на ПОС 2021-2027 г. на етапа на тяхната верификация. Съгласно чл. 70, ал. 1, т. 2 от ЗУСФСУ, за нарушаване на правилата за държавната помощ по смисъла на чл. 107 от Договора за функционирането на Европейския съюз на бенефициентите се налагат финансови корекции. Управляващият орган на ПОС 2021-2027 г. си запазва правото да извършва проверки на място при бенефициента, с цел да гарантира спазването на нормативните изисквания в областта на държавните помощи. В случай че Управляващият орган на ПОС 2021-2027 г. или друг компетентен орган установи нарушения и неправомерно отпускане на държавни помощи, съответно на минимални помощи от страна на бенефициента, последният следва да осигури възстановяване на всички изплатени суми, ведно с лихва, определена по реда на приложимото законодателство за държавни помощи.

При необходимост от съобразяване с/ изменение на приложими правила за държавни помощи на етапа на изпълнение на проектите по процедурата, същото се извършва единствено с изменение и/или допълнение на сключените административни договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и в съответствие с приложимото законодателство.

Допълнителна информация относно приложимото законодателство в областта на държавните помощи може да бъде открита на интернет страницата на Министерство на финансите (<http://stateaid.minfin.bg/>).

17. Хоризонтални принципи¹¹:

Процедурата се провежда при спазване на принципите на чл. 2, ал. 1 и чл. 29, ал. 1 от ЗУСЕФСУ – свободна и лоялна конкуренция, равнопоставеност и недопускане на дискриминация, публичност и прозрачност, спазване на основните права, устойчиво развитие, опазване на околната среда.

Изпълнението на дейностите по настоящата процедура следва да бъде съобразено със следните хоризонтални принципи съгласно и чл.9 от Регламент (ЕС) 2021/1060:

1. Устойчиво развитие;
2. Равни възможности и недопускане на дискриминация;
3. Равенство между половете.

При изпълнение на дейностите по процедурата трябва да се спазват основните хоризонтални принципи – законност, прозрачност и публичност, равнопоставеност и недопускане на дискриминация, устойчиво развитие, както и принципите, посочени в ЗОП, при възлагане изпълнението на дейности по проекта.

При реализацията на проектните предложения ще се спазват принципът на *законност*, като при подготовката и изпълнението на проектите ще се прилагат изискванията на действащата

¹¹ Описват се изискванията за постигане на съответствие с хоризонталните принципи на ЕС и, ако е приложимо, на принос към тях.

европейска и национална нормативна уредба. Финансират се проекти, с чиято реализация ще се подпомогне изпълнението на ангажиментите на страната, произтичащи от европейското и национално законодателство.

Проектите ще спазват принципа на *прозрачност и публичност*. При изпълнението на проектите ще се осигурява прозрачност и публичност чрез включване на заинтересованите страни в процеса, вкл. и навременното им информироване.

Проектите ще спазват принципа на *равнопоставеност и недопускане на дискриминация*. При подготовка и изпълнение на проектите ще се насърчават равните възможности за всички.

Проектите ще съобразяват принципа на *устойчиво развитие*, като проектните предложения допринасят за опазване качеството на атмосферния въздух и за подобряване на околната среда.

При подготовката на Условието за кандидатстване УО на ПОС 2021-2027 г. предприемат действия, гарантиращи спазване на Хартата на основните права на ЕС и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. При преглед на Насоките за прилагане на Хартата на основните права на ЕС от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд+ (ЕСФ+), Кохезионния фонд (КФ), Фонда за справедлив преход (ФСП), Европейския фонд за морско дело и рибарство и аквакултури (ЕФМДРА), фонд „Убежище и миграция“ (ФУМ), фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС) и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ИФПУГВП) за програмен период 2021-2027 г., съответно към Насоките за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд+ (ЕСФ+), Кохезионния фонд (КФ), Фонда за справедлив преход (ФСП), Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА), фонд „Убежище и миграция“ (ФУМ), фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС) и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ИФПУГВП) за програмен период 2021-2027 г. и контролните листа към тях, е установено, че приложими за процедурата са принципите по чл. 2, ал. 1 от ЗУСЕФСУ – за равнопоставеност в процеса на кандидатстване, недопускане на дискриминация, публичност и прозрачност на финансирането, устойчиво развитие и опазване на околната среда и в частност подобряване управлението на битовите отпадъци. Изискванията, заложи в процедурата по отношение на процеса на кандидатстване и последващо изпълнение на дейностите, гарантират спазването на правата, посочени в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания.

В допълнение, в проектните предложения е препоръчително да се предвидят, ако е приложимо и при възможност, възлагане на зелена/и обществена/и поръчка/и. Информацията относно възможностите за прилагане на изискванията за възлагане на зелени обществени поръчки се съдържа на интернет страницата на Агенцията по обществени поръчки (www.aop.bg) и на страницата на Европейската комисия (http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm).

18. Минимален и максимален срок за изпълнение на проекта (ако е приложимо):

Срокът за изпълнение на проекта тече от датата, посочена в административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Максималният срок за изпълнение на проекта, който бенефициентът може да посочи в секция „Основни данни“, е 60 месеца, като същият трябва да бъде съобразен при попълването на секция „План за изпълнение/Дейности по проекта“ от формуляра за кандидатстване (график за изпълнение на дейностите на проекта). След този срок бенефициентът следва да изготви и внесе искане за окончателно плащане по проекта в рамките на 1 месец.

Разходите по проекта следва да бъдат извършени не по-късно от 31.12.2029 г.

Управляващият орган има право да увеличава заявления в проектното предложение срок по реда на глава шеста от Условията за изпълнение по настоящата процедура. Срокът не може да бъде по-дълъг от посочения в Регламент (ЕС) 2021/1060, а именно до 31.12.2029 г.

В поле „Начин на изпълнение“ на всяка една планирана дейност от формуляра за кандидатстване, Кандидатът следва да посочи необходимия срок за изпълнението ѝ, планираните срокове за обявяване на обществени поръчки (когато е приложимо), като посочи и прогнозно индикативния месец за сключване на съответния договор за обществена поръчка съгласно указанията за попълване на формуляр за кандидатстване в системата ИСУН, Приложение № 2 към Условията за кандидатстване.

ВАЖНО!

Ако поръчката е възложена към датата на кандидатстване, в секция „План за изпълнение/Дейности по проекта“ се описва нейният предмет и срок за изпълнение, без тя да се посочва в секция „План за външно възлагане“. За поръчки, които са обявени, но не са възложени към датата на кандидатстване се попълва информация в секция „План за външно възлагане“, включително се посочва активен линк към всяко обявление в ЦАИС ЕОП.

Планът за външно възлагане трябва да е съобразен с нормативните изисквания в областта на обществените поръчки, като посочената в него стойност на поръчката съответства на определения от кандидата тип на процедурата и обекта на поръчката, определени при спазване на ЗОП. **Прогнозната стойност на обществената поръчка в Плана за външно възлагане се посочва без ДДС.**

Кандидатът следва да има предвид, че съгласно чл. 48, ал. 2 от ЗУСЕФСУ финансирането с безвъзмездна финансова помощ се прекратява едностранно от Ръководителя на Управляващия орган, **когато бенефициент не сключи договор с изпълнител до 12 месеца от изтичането на срока, предвиден за неговото сключване и посочен в секция „План за изпълнение/Дейности по проекта“.** Случаите, при които този срок спира да тече, са определени в чл. 4, ал. 2 от ПМС № 23 от 13.02.2023 г.

19. Ред за оценяване на концепциите за проектни предложения¹²:

Неприложимо.

20. Критерии и методика за оценка на концепциите за проектни предложения¹³:

Неприложимо.

21. Ред за оценяване на проектните предложения:

Проектното предложение се оценява съгласно съответните разпоредби на Раздел III, „Директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ“ от Глава трета „Предоставяне на безвъзмездна финансова помощ“ на ЗУСЕФСУ, при спазване на разпоредбите на ПМС № 23 от 13.02.2023 г.

¹² Попълва се, ако по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения по смисъла на чл. 31, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

¹³ Попълва се, ако по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения по смисъла на чл. 31, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

Оценката на проектното предложение се осъществява по електронен път, чрез системата ИСУН от Оценителна комисия (ОК), назначена със заповед на Ръководителя на Управляващия орган на ПОС 2021 - 2027 г., на база методика и критерии, одобрени от Комитета за наблюдение на ПОС 2021-2027 г. и посочени в раздел 22 на Условието за кандидатстване. Съставът на ОК съобразява предмета на процедурата, като членовете и помощник-оценителите притежават необходимата професионална компетентност за изпълнение на задачите и отговарят на изискванията по чл. 17, ал. 2 и 3 от ПМС № 23 от 13.02.2023 г.

Всеки от конкретните бенефициенти, общините: Бургас, Велико Търново, Видин, Плевен, Пловдив и Русе, може да подаде по процедурата само едно проектно предложение, като същото не се оценява и процедурата по отношение на бенефициента се прекратява, ако проектът не е подаден чрез ИСУН.

Оценяването на проектното предложение се извършва в срок до три месеца от датата на изтичане на крайния срок за подаване на проектните предложения, посочен в раздел 25 на Условието за кандидатстване.

В случай че конкретният бенефициент по процедурата е подал повече от едно проектно предложение в ИСУН, той може писмено да оттегли всички проектни предложения, които счита за несъответстващи на условията за кандидатстване. В този случай ОК не разглежда оттеглените предложения. При неоттеглено повече от едно проектно предложение, ОК разглежда последното подадено от кандидата по дата и час проектно предложение.

В случаи на установени в процеса на оценка нередовности, непълноти и/или несъответствия на проектното предложение, на конкретния бенефициент се изпраща уведомление през модул „Оценителни сесии“, секция „Комуникация с кандидата“ в ИСУН, за което той получава съобщение на електронния адрес, посочен при регистрацията за кандидатстване. **Предвид това промени в профила на конкретния бенефициент в ИСУН са невъзможни.**

Допуснатите от конкретния бенефициент нередовности, непълноти и/или несъответствия се отстраняват с оглед постигане на съответствие с методиката и критериите за оценка. В уведомлението задължително се съдържа информация, че неотстраняването им може да доведе до прекратяване на производството по отношение на конкретния бенефициент и се определя разумен срок за представяне на ревизирана проектна документация, който не може да бъде по-кратък от една седмица. По искане на конкретния бенефициент, чрез официална кореспонденция, постъпила в деловодната система на МОСВ, този срок може да бъде удължаван съгл. чл. 25 от ПМС № 23/2023 г. Срокът за оценяване на проектното предложение спира да тече до датата на регистрирането на ревизията в ИСУН. Периодът за оценка ведно с исканията за удължаване и със спиранията за отстраняване на установени нередовности, непълноти и/или несъответствия не може да надвишава шест календарни месеца, считано от датата на стартиране на оценката.

В случай че конкретният бенефициент не отстрани в срок нередовност, непълнота и/или несъответствие с изискванията и/или не поиска удължаване, ОК повторно изпраща уведомление за установените такива, като определя нов срок за тяхното отстраняване, който не може да бъде по-кратък от една седмица. В случай че конкретният бенефициент повторно не отстрани в срок нередовност, непълнота и/или несъответствие с изискванията на процедурата, производството по предоставяне на БФП по отношение на конкретния бенефициент може да се прекрати на основание чл. 46, ал. 2 от ЗУСЕФСУ.

По преценка на ОК или по искане на конкретния бенефициент, по време на оценката на проектното предложение може да бъде организирано провеждането на работни срещи с участие на конкретния бенефициент, на които се обсъждат единствено въпроси, свързани с предоставени на конкретния бенефициент разяснения и указания на ОК за отстраняване на непълноти, несъответствия и/или нередовности на проектното предложение.

По инициране от член на ОК и при необходимост по време на оценката е възможно посещение на място с цел запознаване на ОК в детайли със спецификите на предвидените в проектното предложение дейности; извършване на проверка за двойно финансиране и др. и

добиване на достатъчна увереност за последващо оценяване на съответния критерий, съгласно методиката за оценка по процедурата. За извършеното посещение се изготвя доклад, който става приложение към доклада за оценка на проектното предложение.

Оценяването на проектното предложение приключва с одобрение на доклад за оценка на ОК от Ръководителя на Управляващия орган на ПОС 2021 - 2027 г.

При наличие на отрицателен резултат от оценяването се прекратява производството за конкретен бенефициент като чрез кореспонденция в ИСУН на кандидата се изпраща съответния акт на РУО на ПОС 2021 – 2027 г.

При наличие на положителен резултат от оценяването, Ръководителят на Управляващия орган взема решение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за одобреното проектно предложение, което се обективира в Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (АДБФП) с конкретния бенефициент, съдържащи всички реквизити, посочени в чл. 37, ал. 3 от ЗУСЕФСУ. До конкретния бенефициент се изпраща уведомление от председателя/секретаря на ОК, с което същият се уведомява чрез ИСУН за одобрението на проектното предложение, изисква се представянето на документи и информация в оперативен порядък, необходими за изготвянето на проекта на АДБФП и се определя срок за това.

Процесът, свързан с попълване и подаване на проектното предложение в ИСУН и представянето на допълнителна информация/ документация при оценка на същото, е представено в Ръководството за потребителя за модул „Е-кандидатстване“ в ИСУН: <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Default/Manual>.

22. Критерии и методика за оценка на проектните предложения:			
№	Критерий	ДА/НЕ/НП	Елементи на проверката
Административно съответствие и допустимост			
1.	Кандидатът е представил всички документи, които се изискват за целите на кандидатстването, като документите, за които е указано, са подписани и приложени във формата, посочен в условията за кандидатстване.		Извършва се проверка в секция „Прикачени документи“ от Формуляра за кандидатстване в ИСУН за наличие на всички документи, изискуеми съгласно раздел „Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване“ от условията за кандидатстване.
2.	Исканата безвъзмездната финансова помощ не се предоставя за финансиране на разходи, които вече са финансирани със средства от ЕФСУ или чрез други фондове и инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента.		Извършва се проверка на информацията в справката към електронна декларация „Обща“ във формуляра за кандидатстване и при необходимост в системата ИСУН. При възникване на съмнение за наличие на двойно финансиране, оценителите изискват информация от органа, отговарящ за изпълнението/ управлението на съответния финансов източник.

3.	В проектното предложение са заложи индикаторите (показателите) за краен продукт и резултат съгласно условията за кандидатстване, посочен е източникът за тяхното отчитане.		Извършва се проверка на съответствието на информацията в секция „Индикатори“ във Формуляра за кандидатстване с изискванията на раздел „Индикатори (показатели)“ от условията за кандидатстване.
4.	Дейностите, за които се иска финансиране от програмата, са допустими съгласно условията за кандидатстване.		Извършва се проверка на съответствието на дейностите, включени в проекта и посочени в секция „План за изпълнение/ Дейности“ по проекта от Формуляра за кандидатстване, и указанията на раздел „Дейности, допустими за финансиране“ от условията за кандидатстване.
5.	Обявени са процедурите за обществени поръчки за дейностите, предвидени за изпълнение от външен изпълнител, съгласно указанията в условията за кандидатстване.		Извършва се проверка на информацията, представена в секции „Прикачени документи“ и „План за изпълнение/ Дейности по проекта“, както и (<i>където това е приложимо</i>) – секция „План за външно възлагане“ от Формуляра за кандидатстване, и съответствието ѝ с информацията в раздел „Дейности, допустими за финансиране“ от условията за кандидатстване и с информацията, налична в ЦАИС ЕОП.
Оценка за качество			
1.	Проектът допринася за постигането на целите на процедурата.		Извършва се проверка за съответствие на информацията от секция Основни данни“, поле „Цел/и на проектното предложение“ във Формуляра за кандидатстване с раздел „Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани резултати“ от условията за кандидатстване.
2.	Предвидените дейности са описани, обоснована е тяхната необходимост за постигане целите на проектното предложение и заложените индикатори (показатели) за краен продукт и/или резултат) съгласно условията за кандидатстване.		Извършва се проверка на информацията, подадена в секции „План за изпълнение / Дейности по проекта“ и „Прикачени документи“ на Формуляра за кандидатстване и тяхното съответствие с условията на раздели „Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани

			резултати“, „Допустими дейности“ и „Индикатори“ от условията за кандидатстване. Представена е проследима връзка между всяка отделна интервенция към основна дейност и стойност на заложен индикатор. Проверката цели определянето на тежестта на всяка инвестиция към целевата стойност на заложения индикатор.
3.	Заложените целеви стойности на индикаторите (показателите) са обосновани.		Извършва се проверка на информацията, представена в документ „Обяснителна записка за изчисляване на целевата стойност на индикаторите“ в поле „Прикачени документи“ от Формуляра за кандидатстване, и нейното съответствие с целевите стойности на индикаторите (показателите) в секция „Индикатори“ във Формуляра за кандидатстване. Проверява се текстът в секция Индикатори, поле Източник на информация за наличие на представена методология, която ще се приложи при отчитане на целевата стойност на индикатора.
4.	Проектното предложение отговаря на изискванията за климатична устойчивост		Извършва се проверка в секция „Прикачени документи“ във Формуляра за кандидатстване на представената „Консолидирана документация за доказване на климатична устойчивост“ чрез „Контролен лист за извършване на проверка относно климатична устойчивост на постъпилите проектни предложения“, Приложение към Условията за кандидатстване.
5.	Бюджетът на проектното предложение е попълнен съгласно изискванията и указанията, посочени в условията за кандидатстване.		Извършва се проверка на съответствието на бюджета, попълнен в секция „Бюджет“ във Формуляра за кандидатстване, с изискванията на раздел „Категории разходи, допустими за финансиране“ на условията за кандидатстване и с изискванията на раздел „Минимален (ако е приложимо) и максимален размер на безвъзмездната финансова по-

			мощ за конкретен проект“ от условията за кандидатстване.
6.	Стойността на отделните дейности е определена въз основа на анализ на остойносттаването, съгласно изискванията на условията за кандидатстване.		<p>Извършва се проверка на съответствието на стойностите, попълнени в секция „План за изпълнение/ Дейности по проекта“ във Формуляра за кандидатстване, с представения в секция „Прикачени документи“ документ „Анализ на остойносттаването“, както и дали анализът на остойносттаването е изготвен съгласно указанията на раздел „Категории разходи, допустими за финансиране“ от условията за кандидатстване.</p> <p>В случай на съмнение относно обосноваването на разходите по проекта, ОК може да изиска информация от конкретния бенефициент за лицата, издали документите/ офертите, в следствие на които е направено остойносттаването по дейности и да направи допълнителни проверки по отношение на остойносттаването на базата на минимум два източника на информация за удостоверяване на стойността за извършване на конкретната дейност.</p>
7.	Исканото финансиране (безвъзмездна финансова помощ) се отнася само за допустими разходи.		Извършва се проверка на информацията от в секция „Бюджет“ с отделните дейности, попълнени в секция „План за изпълнение/ Дейности по проекта“ във Формуляра за кандидатстване и с изискванията на раздел „Категории разходи, допустими за финансиране“ и на раздел „Дейности, допустими за финансиране“ от условията за кандидатстване.
8.	Представени са документи относно собственост на земята и предназначение, обезпечаващи изпълнението на дейностите по изграждане/ надграждане на зелена инфраструктура.		Извършва се проверка в секции План за изпълнение / Дейности по проекта“ и „Прикачени документи“ за наличието на документи, показващи

			<p>собственост на терените, където ще се изпълнят инвестициите.</p> <p>От документите следва да бъде видно, че планираните дейности могат да се реализират в конкретните имоти.</p>
9.	<p>В проектното предложение е представен начинът за поддръжка на изградената/ надградена зелена инфраструктура за периода на жизнения ѝ цикъл.</p>		<p>Извършва се проверка на информацията в секция „Допълнителна информация необходима за оценка на проектното предложение/ информацията“ и/или секция „Прикачени документи“ във формуляра за кандидатстване в ИСУН.</p>

23. Начин на подаване на проектните предложения/концепциите за проектни предложения:

Проектно предложение по процедурата може да бъде подадено от кандидата или оправомощено от него лице единствено чрез попълване на уеб базиран формуляр за кандидатстване с квалифициран електронен подпис (КЕП) чрез системата ИСУН: <http://eumis2020.government.bg/>. Проектното предложение се подава електронно, като се подписва с КЕП от лице с право да представлява кандидата или оправомощено от него лице. В случай че проектното предложение се подава от оправомощено лице, е необходимо представянето на заповед за оправомощаване от ръководителя на структурата-кандидат.

Потребителските профили в портала за кандидатстване ИСУН са персонални, като за създаването им е необходимо попълването на имейл адрес, към който се асоциира профилът. Подаването на проектно предложение се осъществява през профила на кандидата. Освен като потребителско име за профила на кандидата, имейл адресът е необходим и за получаване на съобщения от системата. Препоръчително е кандидатът да посочи имейл адрес, който да е създаден специално за целите на кандидатстването, оценката и изпълнението на проекта по ПОС 2021-2027 г. или да използва друг общ имейл адрес на кандидата, а не личен електронен адрес, с който да се регистрира и да влиза в ИСУН. Кандидатът може да използва вече създаден потребителски профил в ИСУН за целите на подаване на проектно предложение по настоящата процедура. Този имейл адрес ще се извлича автоматично и съответно ще се визуализира в полето e-mail в секция „Данни за кандидата“ от формуляра за кандидатстване. **Веднъж посочен, този имейл адрес не може да се променя в периода на кандидатстване и оценка до момента на сключване на административния договор за предоставяне на БФП по ПОС 2021-2027 г., тъй като същият е асоцииран с профила на кандидата в ИСУН.** Необходимо е кандидатите да разполагат винаги с достъп до имейл адреса, към който е асоцииран профилът в ИСУН.

24. Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване¹⁴:

Документите, които се подават, трябва да съобразяват изискванията към тях, ако има такива, посочени в настоящите *Условия за кандидатстване*.

¹⁴ В случай че по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения, документите, които се подават на този етап, се посочват отделно.

Формулярът за кандидатстване се попълва в ИСУН, като в системата не следва да се прикачва отделен файл.

Прилагат се само документи, които не са общодостъпни и публикувани на официална страница на органа, компетентен за издаването им или на други общодостъпни места. В случай че документите са публично достъпни, следва да се посочат активни електронни адреси, на които те са публикувани.

24.1. Заповед за оправомощаване на лицето, което подписва с електронен подпис от името на кандидата документите за кандидатстване по процедурата, ако е приложимо;

24.2. Решение на Общински съвет за кандидатстване по настоящата процедура, на основание Закона за местното самоуправление и местната администрация, за обезпечаване на поддръжката на изградената в рамките на проекта зелена инфраструктура и че в периода на устойчивост видът и предназначението на обектите няма да бъдат променени и на територията на новоизградените зелени системи/площи в изпълнение на проекта няма да се допуска застрояване за период, не по-малък от 5 години след крайното плащане към бенефициента;

24.3. Проучвания, анализи, оценки, необходими за подготовка на проектното предложение – задължително се представят във формат .zip или .rar, като се прилагат следните документи:

24.3.1 Документ „Избор на терени/обекти за инвестиции, отговарящ на изискванията на т. 13.1.1.1. от условията за кандидатстване;

24.3.2. Документи относно собственост на земята и предназначение, обезпечавачи изпълнението на дейностите по изграждане/ надграждане на зелена инфраструктура – актове за общинска собственост, извадки от действащ ОУП и/или ПУП. В случай че някой от документите е публично достъпен, се предоставя информация с посочен електронен адрес (линк);

24.3.3. Проекти за включените в проектното предложение обекти, съгласно предвиденото в т. 13.1.1.2.;

24.3.4. Обяснителна записка за изчисляване на целевата стойност на индикаторите, с приложени таблици с изчисления във формат .xls, позволяващ проверка на калкулациите;

24.3.5. Документ, описващ начина за поддръжка на изградената/ надградена зелена инфраструктура за периода на жизнения ѝ цикъл;

24.3.6. Други проучвания, анализи и оценки, необходими за подготовка на проектното предложение (ако е приложимо).

24.4. Краен административен акт на компетентен орган по околна среда от приключили съгласувателни процедури по реда на ЗООС и/или ЗБР;

24.5. Анализ на остойността на дейностите по проектното предложение в съответствие с Приложение № 1, който да позволява проверка на направените калкулации за целите на изчисляване на стойностите, с включена в колона „Забележка“ обяснителна записка;

24.6. Списък с линкове към обявените процедури за обществени поръчки за дейностите, предвидени за изпълнение от външен изпълнител;

24.7. Консолидирана документация за доказване на климатична устойчивост на проектното предложение.

24.8. Обща декларация по Приложение № 5 от условията за кандидатстване - *попълва се и се прилага само при оправомощаване.*

Декларацията се попълва и подписва от представляващия кандидата, който декларира в лично качество обстоятелствата, съгласно образца по Приложение № 5 от условията за кандидатстване.

24.9. Декларация за данни от НСИ по приложение № 6 от условията за кандидатстване - *попълва се и се прилага само при оправомощаване.*

Декларацията се попълва и подписва от представляващия кандидата, който декларира в лично качество обстоятелствата, съгласно образца по Приложение № 6 от условията за кандидатстване.

Прилагат се само документи, които не са общодостъпни и публикувани на официална страница на органа, компетентен за издаването им или на други общодостъпни места. **В случай че документите са публично достъпни, следва да се посочат електронните адреси, на които са публикувани.** Документите, за които по-горе е отбелязано, че се изискват „в оригинал“, трябва да бъдат подписани с квалифициран електронен подпис от лицето, имащо правата да ги подпише. Оправомощеното лице за подаване на проектното предложение няма право да оправомощава други лица, както и да подписва изисканите с *Условията за кандидатстване* декларации, тъй като с тях се декларират данни в лично качество или съответно данни за представяването от него юридическо лице, като за верността им се носи наказателна отговорност, която също е лична.

Общи указания:

Попълването на формуляра за кандидатстване и прикачването на документите в ИСУН следва да е съгласно Указания за попълване в ИСУН на информация за проектни предложения по ПОС 2021-2027 г. (Приложение № 2 към настоящите *Условия за кандидатстване*).

25. Краен срок за подаване на проектните предложения¹⁵:

Кандидатът подава проектното предложение преди изтичането на крайния срок, който е:
25.09.2024 г.

26. Допълнителна информация¹⁶:

Кандидатите по процедурата могат да искат разяснения по *Условията за кандидатстване* в срок до три седмици преди крайния срок за подаване на проектното предложение, като изпращат въпроси чрез информационната система ИСУН.

Разясненията от УО се дават по отношение на *Условията за кандидатстване*, не съдържат становище относно качеството на проектното предложение и са задължителни за кандидатите. Писмени отговори ще бъдат публикувани в 10-дневен срок от получаване на искането, но не по-късно от две седмици преди крайния срок за подаване на проектните предложения. Отговорите ще бъдат публикувани в системата ИСУН, модул *Е-кандидатстване*, секция „*Въпроси и отговори*“, *Документи за кандидатстване и информация*, както и на интернет страницата на ПОС 2021-2027 г., като за това ще бъдат информирани кандидатите.

27. Приложения към Условията за кандидатстване:

Формулярът за кандидатстване е този, който генерира системата ИСУН, а указанията за попълването му, включително на секция „Бюджет“, са описани в Приложение №2 към настоящите условия;

- Приложение № 1 – Образец „Анализ на остойносттаването“;
- Приложение № 2 – Указания за попълване на формуляр за кандидатстване и подаване на проект по процедура „Зелени мерки в градска среда“ чрез системата ИСУН;
- Приложение № 3 – Насоките за създаване на площен обект в среда на Google Earth Desktop
- Приложение № 4 – Контролен лист за оценка на консолидирана документация за доказване на климатична устойчивост;

¹⁵ В случай че по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения, се посочва и краен срок за подаване на концепциите

¹⁶ По преценка на Управляващия орган.

- Приложение № 5 – Обща декларация – образец;
- Приложение № 6 – Декларация за данни от НСИ – образец.